

STEM

Centar za djecu i mlade

GEOLOŠKA ZBIRKA

KATALOG

HDIG
Hrvatsko društvo
inženjera geotehnike

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

 Nacionalna
zaklada za
razvoj
civilnoga
društva

Europska unija
"Zajedno do fondova EU"

 **EUROPSKI STRUKTURNI
I INVESTICIJSKI FONDOVI**

 **UČINKOVITI
LJUDSKI
POTENCIJALI**

KATALOG GEOLOŠKE ZBIRKE

Katalog je izrađen kao dio ESF projekta UP.04.2.1.10.0076 STEM Centar za djecu i mlade
(<https://stemcentar.uig.hr/>)

Korisnik projekta: Hrvatsko društvo inženjera geotehnike
Kratka 2, Varaždin
+385 42 562 085
projekti@uig.hr

Izdavač kataloga: Hrvatsko društvo inženjera geotehnike

Suizdavač: Geotehnički fakultet Varaždin

Za izdavača odgovara: Nenad Petrović
Autorice: Jelena Loborec, Dragana Dogančić
Urednica: Petra Kereži Šćuric
Prijelom i grafička obrada: Nives Božić

HDIG©2023

Sadržaj dokumenta isključiva je odgovornost Hrvatskog društva inženjera geotehnike.
Za više informacija o EU fondovima posjetite web stranicu Ministarstva regionalnoga razvoja i
fondova Europske unije www.strukturnifondovi.hr

Tip stijene	Kiselna intruzivna magmatska stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Sastoji se od tinjaca, feldspata, plagioklasa i kvarca	
Način nastanka	Nastaje polaganim hlađenjem magme tijekom više milijuna godina.	
Nalazišta	Najčešće ga je moguće naći na mjestima gdje se odvija jaka erozija. U Hrvatskoj je to Ravna gora, Papuk, Moslavačka gora. U SAD-u u blizini visoravni Ozark, u podnožju Stjenjaka i u planinama Black Hillsa. U Rusiji uglavnom na Uralu, u istočnom dijelu Sibira i na Dalekom istoku.	
Upotreba	Zbog masivnosti i tvrdoće koristi se kao građevinski kamen te kao arhitektonski ukrasni kamen.	
Zanimljivosti	Podnožje kipa Bana Jelačića u Zagrebu izrađeno je od granita iz Moslavačke gore. Vrhovi nacionalnog parka Torres del Paine u Čileu su granitni.	

Tip stijene	Kisela intruzivna magmatska stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Sastoji se od tinjaca, feldspata, plagioklasa i kvarca	
Način nastanka	Nastaje polaganim hlađenjem magme tijekom više milijuna godina.	
Nalazišta	Najčešće ga je moguće naći na mjestima gdje se odvija jaka erozija. U Hrvatskoj je to Ravna gora, Papuk, Moslavačka gora. U SAD-u u blizini visoravni Ozark, u podnožju Stjenjaka i u planinama Black Hillsa. U Rusiji uglavnom na Uralu, u istočnom dijelu Sibira i na Dalekom istoku.	
Upotreba	Karakteristike poput velike tlačne čvrstoće, trajnosti, otpornost na atmosferilije, vodootpornost, ekološka prihvatljivost i veliki raspon boja i uzoraka čine ga odličnim građevinskim materijalom, pogotovo kao arhitektonski ukrasni kamen.	
Zanimljivosti	Riječ granit potječe iz latinskog jezika (lat. <i>granit</i> = zrno), što upućuje na krupnozrnatu strukturu te kristalinske stijene.	

Tip stijene	Kisela intruzivna magmatska stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Sastoji se od tinjaca, feldspata, plagioklasa i kvarca	
Način nastanka	Nastaje polaganim hlađenjem usijane magme tijekom više milijuna godina.	
Nalazišta	Najčešće ga je moguće naći na mjestima gdje se odvija jaka erozija. U Hrvatskoj je to Ravna gora, Papuk, Moslavačka gora. U SAD-u u blizini visoravni Ozark, u podnožju Stjenjaka i u planinama Black Hillsa. U Rusiji uglavnom na Uralu, u istočnom dijelu Sibira i na Dalekom istoku.	
Upotreba	Matična je stijena mnogih tehnički važnih minerala iz kojih se vade: kositar, volfram, berilij, uranij, kaolin za keramiku, pa muskovit i biotit za elektrotehniku. Zbog svoje dekorativnosti vrlo često se koristi za nadgrobnje spomenike.	
Zanimljivosti	Od crvenkastoga porfiroidnoga granita iz okolice Sijene (danas grad Asuan u Egiptu), najpoznatijega granita upotrebljavanog u antici za gradnju spomenika, načinjeni su stupovi kolonada peristila Dioklecijanove palače u Splitu.	

Tip stijene	Kisela intruzivna magmatska stijena	
Lokacija	Podgarić, Moslavačka gora, RH	
Sastav	Sastoji se od tinjaca, glinenca, plagioklasa i kvarca	
Način nastanka	Nastaje polaganim hlađenjem magme tijekom više milijuna godina.	
Nalazišta	Najčešće ga je moguće naći na mjestima gdje se odvija jaka erozija. U Hrvatskoj je to Ravna gora, Papuk, Moslavačka gora. U SAD-u u blizini visoravni Ozark, u podnožju Stjenjaka i u planinama Black Hillsa. U Rusiji uglavnom na Uralu, u istočnom dijelu Sibira i na Dalekom istoku.	
Upotreba	Zbog masivnosti i tvrdoće koristi se kao građevinski kamen te kao arhitektonski ukrasni kamen.	
Zanimljivosti	Može biti slabo radioaktivan zbog primjesa minerala urana u njegovom sastavu.	

Tip stijene	Kiselna intruzivna magmatska stijena	
Lokacija	Švedska	
Sastav	Granit koji sadrži minerale hornblendu i biotit te velike okrugle fenokristale alkalijskih feldspata (najčešće ortoklasa) obrubljene plagioklasima	
Način nastanka	Nastaje polaganim hlađenjem magme tijekom više milijuna godina.	
Nalazišta	Osobito je raširen u geološkoj građi Skandinavije.	
Upotreba	Zbog masivnosti i tvrdoće koristi se u građevinarstvu, posebno za izvedbe masivnih konstrukcija.	
Zanimljivosti	Aleksandrov stup na Dvorskome trgu u Sankt Petersburgu izrađen je iz jednog komada rapakivi granita iz kamenoloma Puterlak u Finskoj koji je danas poznat pod nazivom Carmen Red. Masa mu je preko 600 tona i ničim nije pričvršćen za tlo.	

Tip stijene	Efuzivna kisela magmatska stijena	
Lokacija	Črni Vrh, Pohorje, Slovenija	
Sastav	Sastoji se od kvarca, kiselih plagioklasa (oligoklas ili andezin), biotita, amfibola ili augita	
Način nastanka	Nastao je naglim hlađenjem magme s visokim udjelom silicija i malo oksida alkalijskih metala.	
Nalazišta	Relativno je čest i pojavljuje se u različitim magmatskim okruženjima. Poznata nalazišta su u okolici Srebrenice, BiH te u Srbiji kod Slavkovicе.	
Upotreba	Koristi se kao građevinski kamen, lomljeni kamen u cestogradnji ili se može prerađivati u izolacijski materijal koji se koristi u građevinarstvu.	
Zanimljivosti	Ime je dobio prema nazivu rimske provincije Dacije, smještene između Dunava i Karpata, a gdje je ovaj tip stijene prvi put opisan.	

Tip stijene	Efuzivna kisela magmatska stijena	
Lokacija	Srbovac, Zvečan, Kosovo	
Sastav	U sastavu plagioklasi blago prevladavaju nad alkalijskim feldspatima, sadrži mineral sanidin	
Način nastanka	Nastao je naglim hlađenjem magme s visokim udjelom silicija i malo oksida alkalijskih metala.	
Nalazišta	Relativno je čest i pojavljuje se u različitim magmatskim okruženjima. Poznata nalazišta su u okolici Srebrenice, u Srbiji kod Slavkovice i Zvečana.	
Upotreba	Koristi se kao građevinski kamen, lomljeni kamen u cestogradnji ili se može prerađivati u izolacijski materijal koji se koristi u građevinarstvu.	
Zanimljivosti	Ime je dobio prema nazivu rimske provincije Dacije, smještene između Dunava i Karpata, a gdje je ovaj tip stijene prvi put opisan.	

Tip stijene	Intruzivna magmatska stijena	
Lokacija	Čezlak, Pohorje, Slovenija	
Sastav	Sastoji se od kremena, plagioklasa andezina i biotita, katkad i ortoklasa i amfibola	
Način nastanka	Tonaliti, zajedno s granodioritima, karakteristični su za vapneno-alkalne batolite nastale skrućivanjem magme iznad subdukcijских zona.	
Nalazišta	Značajna stijena za južni dio istočnih Alpa. Tonalit je lokalni naziv, prema lokalitetu Tonale (Adamello) u talijanskim Alpama, a odgovara kvarc-dioritu i granodioritu. Jezgra Pohorja u Sloveniji građena je od tonalita.	
Upotreba	Upotrebljava se kao vrlo dobar građevni materijal za popločivanje cesta.	
Zanimljivosti	Pohorski tonalit je magmatska stijena od koje je građen središnji dio Pohorja. U prošlosti su ga zvali Pohorski granit. Detaljna istraživanja pokazala su da je sastav pohorskog tonalita malo drugačiji od sastava klasičnog tonalita.	

Tip stijene	Kiselna intruzivna magmatska stijena	
Lokacija	Čezlak, Pohorje, Slovenija	
Sastav	Apliti su sitnozrnate stijene sastavom slične granitima, sastavljene od kvarca, alkalijskih feldspata te nešto muskovita i biotita	
Način nastanka	Nastaje brзом kristalizacijom kiselih magmi u Zemljinoj kori. Često kristalizira unutar pukotina te ga nalazimo u formi žila.	
Nalazišta	U Hrvatskoj aplita ima na Moslavačkoj gori, a može ga se pronaći i u Alpama.	
Upotreba	Kao građevinski kamen, kao kamen za oblaganje, na mostovima, kamen za popločavanje, pogotovo u blizini bazena. Može se koristiti i kao drago kamenje u izradi nakita, za ploče za laboratorijske klupe, male skulpture i nadgrobne spomenike.	
Zanimljivosti	Pojavljuje se ili unutar granita ili unutar stijena koje okružuju granit. Aplit je sitnozrnat jer se relativno brzo skruti zbog brzog gubitka topline u okolnu hladniju stijenu.	

Tip stijene	Neutralna magmatska efuzivna stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Pretežito feldspati i feromagnezijski minerali, kao što su piroksen, amfibol ili biotit, a sporedno sadržava i kvarc	
Način nastanka	Nastaje brzim hlađenjem magme prilikom izbijanja na površinu Zemlje.	
Nalazišta	U vulkanskim zonama Srednje Amerike, Meksika, Japana, Indonezije, Filipina, Novog Zelanda, na sjeverozapadu SAD-a i na Karibima. U Hrvatskoj se pojavljuje na Krndiji, a poznato je nalazište u Fužinskom Benkovcu.	
Upotreba	Koristi se kao tehničko građevinski kamen, pretežito kao agregat za izradu asfalta. Također se koristi za izradu pločica jer je otporan na klizanje ili za izradu skulptura i spomenika.	
Zanimljivosti	Ime je dobio po Andama, najdužem kontinentalnom planinskom lancu smještenom u J. Americi, gdje se velika područja izgrađena upravo od ovog tipa stijene.	

Tip stijene	Neutralna magmatska efuzivna stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Pretežito feldspati i feromagnezijski minerali, kao što su piroksen, amfibol ili biotit, a sporedno sadržava i kvarc	
Način nastanka	Nastaje brzim hlađenjem magme prilikom izbijanja na površinu Zemlje.	
Nalazišta	U vulkanskim zonama Srednje Amerike, Meksika, Japana, Indonezije, Filipina, Novog Zelanda, na sjeverozapadu SAD-a i na Karibima. U Hrvatskoj se pojavljuje na Krndiji, a poznato je nalazište u Fužinskom Benkovcu.	
Upotreba	Koristi se kao tehničko građevinski kamen, pretežito kao agregat za izradu asfalta. Također se koristi za izradu pločica jer je otporan na klizanje ili za izradu skulptura i spomenika.	
Zanimljivosti	Uz andezite se u Dinaridima vežu ležišta olovne, cinkove i bakrene rude.	

Tip stijene	Neutralna magmatska efuzivna stijena	
Lokacija	Bor, Srbija	
Sastav	Pretežito feldspati i feromagnezijski minerali, kao što su piroksen, amfibol ili biotit, a sporedno sadržava i kvarc	
Način nastanka	Nastaje brzim hlađenjem magme prilikom izbijanja na površinu Zemlje. Kod propilitiziranih stijena sačuvane su samo krupne primarne teksturne karakteristike.	
Nalazišta	U vulkanskim zonama Srednje Amerike, Meksika, Japana, Indonezije, Filipina, Novog Zelanda, na sjeverozapadu SAD-a i na Karibima. U Hrvatskoj se pojavljuje na Krndiji i poznato je nalazište u Fužinskom Benkovcu.	
Upotreba	Koristi se kao tehničko građevinski kamen, pretežito kao agregat za izradu asfalta. Također se koristi za izradu pločica jer je otporan na klizanje ili za izradu skulptura i spomenika.	
Zanimljivosti	U rudniku Bor nalaze se masivne naslage andezita te u njima nalazimo propilitiziranu zonu koja je prošla naknadne hidrotermalne procese: kaolinizaciju, zeolitizaciju, silifikaciju te konačno piritizaciju i mineralizaciju bakra.	

ANDEZIT S HORNBLENDOM

Tip stijene	Neutralna magmatska efuzivna stijena	
Lokacija	Timok, Srbija	
Sastav	Pretežito feldspati i feromagnezijski minerali, kao što su piroksen, amfibol ili biotit, a sporedno sadržava i kvarc. Hornblenda je silikatni mineral iz skupine amfibola	
Način nastanka	Nastaje miješanjem magma u nižim slojevima Zemljine kore.	
Nalazišta	Javlja se u planinskim lancima vezanim uz subdukcijske zone (Ande, Dinaridi). U Hrvatskoj se pojavljuje na Krndiji, a poznato je nalazište u Fužinskom Benkovcu.	
Upotreba	Koristi se kao tehničko građevinski kamen, pretežito kao agregat za izradu asfalta.	
Zanimljivosti	Nakon bazalta, andeziti su najraširenije efuzivne magmatske stijene.	

Tip stijene	Krupnozrnata neutralna intruzivna magmatska stijena	
Lokacija	Tanda, Srbija	
Sastav	Sastoji se uglavnom od ortoklasa i biotita ili amfibola	
Način nastanka	Nastaje kristalizacijom magme u dubljim dijelovima Zemljine kore. Također postoji teorija da su neki sijeniti rezultat frakcijske kristalizacije bazaltnih magmi.	
Nalazišta	Nije česta stijena. Značajnija nalazišta su u Montani i Arkansasu u SAD, u Australiji na više lokacija, u Europi ga ima u Švicarskoj, Njemačkoj, Norveškoj, Portugalu, Švedskoj, Škotskoj, Bugarskoj i Rumunjskoj. U Africi je pronađen u Egiptu.	
Upotreba	Upotrebljava se kao vrstan građevni materijal.	
Zanimljivosti	Na jugoistoku Grenlanda nalaze se fjordovi Paatusoq i Kangerluluk, između Syenitbugt i rta Syenitnæs, nazvani po toj vrsti stijene.	

Tip stijene	Intruzivna magmatska stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Bazični plagioklasi (labradorit, bitovnit, anortit) i monoklinski piroksen (dijalag). Kao sporedni mineralni sastojci mogu doći olivin, amfibol i biotit	
Način nastanka	Tipična je stijena srednjeg stupnja frakcionacije bazaltnih magma pa se najčešće pojavljuje u obliku uslojenih intruzija, ali i debljih diferenciranih silova te manjih intruzija.	
Nalazišta	Mnogo je rjeđi u kontinentalnoj kori Zemlje. Neka od poznatijih nalazišta su u Škotskoj, Nigeriji, Norveškoj, Kanadi, a u našoj blizini nalazi se poznato nalazište kod Jablanice u BIH.	
Upotreba	Jedna od najraširenijih upotreba je izrada nadgrobnih spomenika. Prilikom graviranja postoji kontrast između crne podloge i sivih slova, koji izgleda plemenito, a gotov proizvod ima estetsku vrijednost.	
Zanimljivosti	Najveći dio oceanske kore načinjen je upravo od gabra, proizvedenog bazaltnim magmatizmom na srednjooceanskim hrptovima.	

Tip stijene	Intruzivna magmatska stijena	
Lokacija	Jablanica, BIH	
Sastav	Stijena sastavljena od bazičnog plagioklasa, labradora, bitovnita i piroksena, najčešće dijalaga s primjesom amfibola, biotita i olivina	
Način nastanka	Tipična je stijena srednjeg stupnja frakcionacije bazaltnih magma pa se najčešće pojavljuje u obliku uslojenih intruzija, ali i debljih diferenciranih silova te manjih intruzija.	
Nalazišta	Mnogo je rjeđi u kontinentalnoj kori Zemlje. Neka od poznatijih nalazišta su u Škotskoj, Nigeriji, Norveškoj, Kanadi, a u našoj blizini nalazi se poznato nalazište kod Jablanice u BIH.	
Upotreba	Iako se dosta teško obrađuje, jedna od najraširenijih upotreba je izrada nadgrobnih spomenika.	
Zanimljivosti	Zgrada bečke Opere, Akademija znanosti u Moskvi ili Gradska vijećnica u Berlinu samo su neki od značajnijih objekata koje krase gabbro iz Jablanice. Veliki svjetski umjetnik Ivan Meštrović je za jablanički gabbro rekao da je "neuništiv, vječan i trajniji od bazaltnih spomenika Nubije i egipatskih piramida".	

Tip stijene	Intruzivna magmatska stijena	
Lokacija	Dren-Boula, Makedonija	
Sastav	U sastavu su bazični plagioklasi i monoklinski piroksen, amfiboli su dosta zastupljeni	
Način nastanka	Tipična je stijena srednjeg stupnja frakcionacije bazaltnih magma pa se najčešće pojavljuje u obliku uslojenih intruzija, ali i debljih diferenciranih silova te manjih intruzija. U amfibolskom gabru nastupila je afibolizacija.	
Nalazišta	Mnogo je rjeđi u kontinentalnoj kori Zemlje. Neka od poznatijih nalazišta su u Škotskoj, Nigeriji, Norveškoj, Kanadi, a u našoj blizini nalazi se poznato nalazište kod Jablanice u BiH.	
Upotreba	Često sadrži vrijedne količine kroma, nikla, kobalta, zlata, srebra, platine i bakrenih sulfida pa se može koristiti kao ruda za dobivanje tih elemenata.	
Zanimljivosti	Najveći dio oceanske kore načinjen je upravo od gabra, proizvedenog bazaltnim magmatizmom na srednjooceanskim hrptovima.	

Tip stijene	Magmatska efuzivna stijena	
Lokacija	Mlado Nagoričane, Makedonija	
Sastav	Sastavljena od bazičnih plagioklasa i piroksena, eventualno i od amfibola, biotita i olivina, rjeđe kremenca. Alkalijski bazalt ima relativno malo silikatne faze, a bogat je natrijem	
Način nastanka	Bazaltne magme nastaju dekompresijskim taljenjem Zemljinog plašta, a stijene nastaju uslijed brzog hlađenja lave, koja izbija na Zemljinu površinu.	
Nalazišta	Široko je rasprostranjen po cijelom planetu, ali se uglavnom nalazi u područjima s očitom vulkanskom aktivnošću.	
Upotreba	Vrlo čvrst i otporan kamen. Koristi se u građevinarstvu kao dekorativan kamen. Od davnina se uspješno primjenjuje u orijentalnoj medicini - masaža vrućim vulkanskim stijenama.	
Zanimljivosti	Po mišljenju nekih geologa, oko cijele Zemlje izravno ispod kamene kore nalazi se magmatska zona bazaltnog sastava, iz koje diferencijacijom nastaju različite eruptivne stijene. Naziv "bazalt" izveden iz grčke riječi, prevodi se kao "osnova" ili "baza".	

Tip stijene	Intruzivna magmatska stijena	
Lokacija	Čezlak, Pohorje, Slovenija	
Sastav	Minerali koji čine čizlakit su bijeli bazični plagioklas, tamnozeleni amfiboli i svijetlozeleni pirokseni	
Način nastanka	Magma iz koje je nastala stijena skrućuje se duboko u Zemljinoj unutrašnjosti, pa čizlakit karakterizira granularna struktura, što znači da se u potpunosti sastoji od mineralnih zrnaca koja se mogu vidjeti golim okom.	
Nalazišta	Najpoznatije nalazište je Čezlak kod Oplotnice u Sloveniji po kojem je stijena dobila ime.	
Upotreba	Dekoratívni, građevinski i arhitektonski kamen.	
Zanimljivosti	Osim granodiorita, čizlakit krasi pročelje i stubište slovenskog parlamenta.	

Tip stijene	Ultrabazična intruzivna magmatska stijena	
Lokacija	Pohorje, Slovenija	
Sastav	Sadrži silikatne minerale iz skupine olivina, piroksena i kalcijske plagioklase	
Način nastanka	Peridotit metamorfozom prelazi u serpentit. Serpentinizacija je proces u kome mineral olivin (Mg-Fe silikat) reagira s morskom vodom i formira serpentin (hidroksilirani Mg-silikat) i magnetit (željezov oksid).	
Nalazišta	Dominantna stijena u gornjem dijelu plašta. Najčešće je prostorno vezan s gabrima.	
Upotreba	Peridotiti su stijene velike vrijednosti na tržištu jer obično sadrže kromit, jedini kromirani mineral. Isto tako, nalazišta mogu biti povezana s dijamentima. Također se mogu koristiti kao primarni materijal za uzimanje ugljičnog dioksida.	
Zanimljivosti	Peridotit je vrsta stijene koja reagira s CO ₂ brže u usporedbi s ostalim stijenama. Budući da je reakcija CO ₂ s peridotitom egzotermna, reakcija može biti samoodrživa, stoga on može smanjiti cjelokupnu potrošnju energije i vrijednosti emisije CO ₂ .	

Tip stijene	Plitka intruzivna bazična magmatska stijena	
Lokacija	Hruškovec, Kalnik, RH	
Sastav	Sastoji se uglavnom od plagioklasa (labradorita) i klinopirosena, a katkad u sastav ulazi i olivin	
Način nastanka	<p>Najčešće je žična stijena. Magma iz koje je nastao potječe najvjerojatnije iz plašta, a obogaćena je hidrotermalnim fluidima iz subducirajuće ploče. Epidotne i kalcitne žile se pojavljuju u kontaktolitima (stijene nastale "prženjem" na kontaktu magmatskog tijela i okolnog stijenskog materijala).</p>	
Nalazišta	<p>Kod nas je neobično raširen u bazičnim stijenama, pa ga nalazimo na mnogim mjestima »bosanske serpentinske zone«, zatim u mnogim krajevima uže Hrvatske (Kalnik, Zagrebačka gora itd.)</p>	
Upotreba	<p>Drobi se i koristi kao građevinski agregat za polaganje cesta i željeznica te unutar brana i nasipa. Moguće ga je rezati i koristiti kao ukrasni kamen za radne ploče te za oblaganje zgrada i popločavanje.</p>	
Zanimljivosti	<p>Dijabaz je preferirano ime u SAD-u, dok je u ostatku engleskog govornog područja poznat kao dolerit. Neki geolozi koriste naziv mikrogabro. Naziv dijabaz dolazi od francuske riječi diabase, a u konačnici od grčke riječi διάβασις - što znači "čin prelaska, prijelaz".</p>	

Tip stijene	Plitka intruzivna bazična magmatska stijena	
Lokacija	Hruškovec, Kalnik, RH	
Sastav	Bazičnog je sastava, od uglavnom plagioklasa (labradorita) i klinopiroksena, a katkad u sastav ulazi i olivin	
Način nastanka	Najčešće je žična stijena. Magma iz koje je nastao potječe najvjerojatnije iz plašta, a obogaćena je hidrotermalnim fluidima iz subducirajuće ploče. Epidotne i kalcitne žile se pojavljuju u kontaktolitima (stijene nastale "prženjem" na kontaktu magmatskog tijela i okolnog stijenskog materijala).	
Nalazišta	Kod nas je neobično raširen u bazičnim stijenama, pa ga nalazimo na mnogim mjestima »bosanske serpentinske zone«, zatim u mnogim krajevima uže Hrvatske (Kalnik, Zagrebačka gora itd.)	
Upotreba	Drobi se i koristi kao građevinski agregat za polaganje cesta i željeznica te unutar brana i nasipa. Moguće ga je rezati i koristiti kao ukrasni kamen za radne ploče te za oblaganje zgrada i popločavanje.	
Zanimljivosti	Po načinu postanka dijabaz stoji između dubinskih i površinskih eruptivnih stijena, a po sastavu odgovara grupi gabra i bazalta.	

Tip stijene	Plitka intruzivna bazična magmatska stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Bazičnog je sastava, od uglavnom plagioklasa (labradorita) i klinopiroksena, a katkad u sastav ulazi i olivin	
Način nastanka	Najčešće je izljevna, žilna stijena. Magma iz koje je nastao dijabaz potječe najvjerojatnije iz plašnog klina obogaćenoga hidrotermalnim fluidima iz subducirajuće ploče.	
Nalazišta	Kod nas je neobično raširen u bazičnim stijenama, pa ga nalazimo na mnogim mjestima »bosanske serpentinske zone«, zatim u mnogim krajevima uže Hrvatske (Kalnik, Zagrebačka gora itd.)	
Upotreba	Drobi se i koristi kao građevinski agregat za polaganje cesta i željeznica te unutar brana i nasipa. Moguće ga je rezati i koristiti kao ukrasni kamen za radne ploče te za oblaganje zgrada i popločavanje.	
Zanimljivosti	Oblik dijabaza, poznat kao Plavi kamen, jedan je od materijala korištenih u izgradnji Stonehengea.	

Tip stijene	Plitka intruzivna bazična magmatska stijena	
Lokacija	Bojna, Banija, Hrvatska	
Sastav	Bazičnog je sastava, od uglavnom plagioklasa (labradorita) i klinopiroksena, a katkad u sastav ulazi i olivin	
Način nastanka	Najčešće je izljevna, žilna stijena. Magma iz koje je nastao dijabaz potječe najvjerojatnije iz plaštnog klina obogaćenoga hidrotermalnim fluidima iz subducirajuće ploče.	
Nalazišta	Kod nas je neobično raširen u bazičnim stijenama, pa ga nalazimo na mnogim mjestima »bosanske serpentinske zone«, zatim u mnogim krajevima uže Hrvatske (Kalnik, Zagrebačka gora itd.)	
Upotreba	Drobi se i koristi kao građevinski agregat za polaganje cesta i željeznica te unutar brana i nasipa. Moguće ga je rezati i koristiti kao ukrasni kamen za radne ploče te za oblaganje zgrada i popločavanje.	
Zanimljivosti	Karakterizira ga ofitska struktura čija obilježje je mreža isprepletenih štapića plagioklasa između kojih se nalaze zrna piroksena i/ili amfibola. Takva tekstura daje stijeni dobra mehanička svojstva.	

Tip stijene	Plitka intruzivna bazična magmatska stijena	
Lokacija	Hrvatsko Selo, Pokuplje, Hrvatska	
Sastav	Bazičnog je sastava, od uglavnom plagioklasa (labradorita) i klinopiroksena, a katkad u sastav ulazi i olivin	
Način nastanka	Najčešće je izljevna, žilna stijena. Magma iz koje je nastao dijabaz potječe najvjerojatnije iz plašnog klina obogaćenoga hidrotermalnim fluidima iz subducirajuće ploče.	
Nalazišta	Kod nas je neobično raširen u bazičnim stijenama, pa ga nalazimo na mnogim mjestima »bosanske serpentinske zone«, zatim u mnogim krajevima uže Hrvatske (Kalnik, Zagrebačka gora itd.)	
Upotreba	Drobi se i koristi kao građevinski agregat za polaganje cesta i željeznica te unutar brana i nasipa. Moguće ga je rezati i koristiti kao ukrasni kamen za radne ploče te za oblaganje zgrada i popločavanje.	
Zanimljivosti	Oblik dijabaza, poznat kao Plavi kamen, jedan je od materijala korištenih u izgradnji Stonehengea.	

Tip stijene	Intruzivna bazična magmatska stijena	
Lokacija	Medvednica, Hrvatska	
Sastav	Sastoji se od plagioklasa i augita, koji su dobrim dijelom prešli u uralit ili klorit	
Način nastanka	Kada hidrotermalni fluid dođe u kontakt sa stijenom događa se niz procesa u kojima se izmjenjuju primarni minerali iz stijene. Kalcij se najčešće zamjenjuje s natrijem iz morske vode procesom albitizacije, dok su feromagnezijski minerali podliježu procesu kloritizacije. Kalcij time tvori nove, sekundarne minerale npr. epidot, kalcit. Taj niz reakcija nazivamo spilitizacija.	
Nalazišta	Spiliti se na Balkanu javljaju u sklopu ofiolitske sekvence Vardarske zone. Kamenolom spilita postoji i u Hrvatskoj, na Kalniku, kod Hruškovca te na Ivanšćici, gdje se nalaze uz kalcite. Također, spilita ima na Jablanici, kod Valjeva, Srbija.	
Upotreba	Drobi se i koristi kao građevinski agregat za polaganje cesta i željeznica te unutar brana i nasipa. Moguće ga je rezati i koristiti kao ukrasni kamen za radne ploče te za oblaganje zgrada i popločavanje.	
Zanimljivosti	Pojam je u geološku literaturu uveo Alexandre Brongniart 1827. godine. Spilit nastaje kada bazaltna lava, reagira s morskom vodom ili iz hidrotermalne promjene kada morska voda cirkulira kroz vruće vulkansko stijenje.	

Tip stijene	Intruzivna bazična magmatska stijena	
Lokacija	Vratnik, Banija, Hrvatska	
Sastav	Sastoji se od plagioklasa i augita, koji su dobrim dijelom prešli u uralit ili klorit	
Način nastanka	<p>Kada hidrotermalni fluid dođe u kontakt sa stijenom događa se niz procesa u kojima se izmjenjuju primarni minerali iz stijene. Kalcij se najčešće zamjenjuje s natrijem iz morske vode procesom albitizacije, dok su feromagnezijski minerali podliježu procesu kloritizacije. Kalcij time tvori nove, sekundarne minerale npr. epidot, kalcit. Taj niz reakcija nazivamo spilitizacija.</p>	
Nalazišta	<p>Spiliti se na Balkanu javljaju u sklopu ofiolitske sekvence Vardarske zone. Kamenolom spilita postoji i u Hrvatskoj, na Kalniku, kod Hruškovca te na Ivanščici, gdje se nalaze uz kalcite. Također, spilita ima na Jablanici, kod Valjeva, Srbija.</p>	
Upotreba	<p>Drobi se i koristi kao građevinski agregat za polaganje cesta i željeznica te unutar brana i nasipa. Moguće ga je rezati i koristiti kao ukrasni kamen za radne ploče te za oblaganje zgrada i popločavanje.</p>	
Zanimljivosti	<p>Pojam je u geološku literaturu uveo Alexandre Brongniart 1827. godine. Spilit nastaje kada bazaltna lava reagira s morskom vodom ili iz hidrotermalne promjene kada morska voda cirkulira kroz vruće vulkansko stijenje.</p>	

Tip stijene	Intruzivna bazična magmatska stijena	
Lokacija	Lasinja, Pokuplje, Hrvatska	
Sastav	Sastoji se od plagioklasa i augita, koji su dobrim dijelom prešli u uralit ili klorit	
Način nastanka	Kada hidrotermalni fluid dođe u kontakt sa stijenom događa se niz procesa u kojima se izmjenjuju primarni minerali iz stijene. Kalcij se najčešće zamjenjuje s natrijem iz morske vode procesom albitizacije, dok su feromagnezijski minerali podliježu procesu kloritizacije. Kalcij time tvori nove, sekundarne minerale npr. epidot, kalcit. Taj niz reakcija nazivamo spilitizacija.	
Nalazišta	Spiliti se na Balkanu javljaju u sklopu ofiolitske sekvence Vardarske zone. Kamenolom spilita postoji i u Hrvatskoj, na Kalniku, kod Hruškovca te na Ivanščici, gdje se nalaze uz kalcite. Također, spilita ima na Jablanici, kod Valjeva, Srbija.	
Upotreba	Drobi se i koristi kao građevinski agregat za polaganje cesta i željeznica te unutar brana i nasipa. Moguće ga je rezati i koristiti kao ukrasni kamen za radne ploče te za oblaganje zgrada i popločavanje.	
Zanimljivosti	Pojam je u geološku literaturu uveo Alexandre Brongniart 1827. godine. Spilit nastaje kada bazaltna lava reagira s morskom vodom ili iz hidrotermalne promjene kada morska voda cirkulira kroz vruće vulkansko stijenje.	

Tip stijene	Magmatska stijena	
Lokacija	Papuk, Hrvatska	
Sastav	Glavni sastojci su: kvarc, ortoklas, mikroklin i pertit, mogu se naći i granat, biotit, muskovit, a javljaju se i razni drugi rijetki, vrijedni minerali	
Način nastanka	Nastaje brzim hlađenjem i očvršćivanjem magme. Kristalizira iz ostatka magme kad je prošla glavna faza kristalizacije intruzivnih stijena. Ta preostala taljevina fluidnija je od petrogene magme, jer je bogata lakohlapljivim sastojcima i lakopokretnim kompleksima teških metala.	
Nalazišta	Rasprostranjen je po cijelom svijetu. Najzastupljenije su stare stijene. Neki se nalaze u velikim intruzivnim magmatskim stijenama, dok su drugi razasuti po stijenama koje okružuju intruzivne magmatske stijene.	
Upotreba	U pegmatitima se može naći i drago kamenje poput topaza, turmalina, cirkonija, smaragda, granata, akvamarina i apatita koji se koriste u proizvodnji nakita i u medicinske svrhe. Također služi kao sirovina za proizvodnju stakla i keramike.	
Zanimljivosti	Pegmatitne stijene su vezane obično za granite, sijenite ili diorite i gabre, pa postoji granitni, sijenitski i dioritski pegmatit. Najzastupljeniji je granitni pegmatit.	

Tip stijene	Magmatska stijena	
Lokacija	Moslavačka gora, Hrvatska	
Sastav	Ovi pegmatiti se sastoje od velikih centimetarskih kristala kvarca i feldspata između kojih se nalaze listići muskovita	
Način nastanka	Pegmatiti kristalizirani na kontaktu granita i škriljastih i kataklaziranih gnajsgnanita.	
Nalazišta	Metamorfno – magmatski kompleks Papuka i Moslavačke gore, kao i okolne podloge Panonskog bazena ima složenu geološku građu i tektonsku evoluciju.	
Upotreba	U pegmatitima se može naći i drago kamenje poput topaza, turmalina, cirkonija, smaragda, granata, akvamarina i apatita koji se koriste u proizvodnji nakita i u medicinske svrhe. Također služi kao sirovina za proizvodnju stakla i keramike.	
Zanimljivosti	Pegmatit ima krupnija zrna od osnovne stijene. Ima pegmatita u kojima se razviju divovski kristali spodumena, dulji od 12 m.	

Tip stijene	Magmatska stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Glavni sastojci su: kvarc, ortoklas, mikroklin i pertit, mogu se naći i granat, biotit, muskovit, a javljaju se i razni drugi rijetki, vrijedni minerali	
Način nastanka	Formiranje pegmatita započelo je za vrijeme burne mladosti Zemlje, kada se tek stvarala planetarna kora. Mlada kora se razbila, rastopljena magma izlila u pukotine i postupno se učvršćivala. Dubina pukotina, sastav magme, vrijeme i temperatura kristalizacije taljevine bili su različiti, pa su i pegmatiti vrlo različiti po sastavu.	
Nalazišta	Pegmatit se nalazi u cijelom svijetu. Najzastupljenije su stare stijene. Neki se nalaze u velikim intruzivnim magmatskim stijenama, dok su drugi razasuti po stijenama koje okružuju intruzivne magmatske stijene. U RH su poznata nalazišta na Papuku i Moslavačkoj gori.	
Upotreba	U pegmatitima se može naći i drago kamenje poput topaza, turmalina, cirkonija, smaragda, granata, akvamarina i apatita koji se koriste u proizvodnji nakita i u medicinske svrhe. Također služi kao sirovina za proizvodnju stakla i keramike.	
Zanimljivosti	Početkom XIX. stoljeća francuski je znanstvenik Rene Ayuy ovaj nevjerojatni kamen nazvao pegmatit, što na grčkom znači: "okupljanje", jer su u pegmatitu čak golim okom vidljive isprepletene i prirasle skupine minerala spojene u stijenu.	

Tip stijene	Magmatska stijena	
Lokacija	Papuk, Hrvatska	
Sastav	Ovi pegmatiti se sastoje od velikih centimetarskih kristala kvarca i feldspata između kojih se nalaze listići muskovita	
Način nastanka	Nastaje brzim hlađenjem i očvršćivanjem magme. Kristalizira iz ostatka magme kad je prošla glavna faza kristalizacije intruzivnih stijena. Ta preostala taljevina fluidnija je od petrogene magme, jer je bogata lakohlapljivim sastojcima i lakopokretnijim kompleksima teških metala.	
Nalazišta	Metamorfno – magmatski kompleks Papuka i Moslavačke gore, kao i okolne podloge Panonskog bazena ima složenu geološku građu i tektonsku evoluciju.	
Upotreba	U pegmatitima se može naći i drago kamenje poput topaza, turmalina, cirkonija, smaragda, granata, akvamarina i apatita koji se koriste u proizvodnji nakita i u medicinske svrhe. Također služi kao sirovina za proizvodnju stakla i keramike.	
Zanimljivosti	Glavna masa Papuka građena je od gnajseva i granita s pridruženim migmatitima te stijena progresivno-metamornog kompleksa.	

Tip stijene	Magmatska stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Glavni sastojci su: kvarc, ortoklas, mikroklin i pertit, mogu se naći i granat, biotit, muskovit, a javljaju se i razni drugi rijetki, vrijedni minerali	
Način nastanka	Nastaje brzim hlađenjem i očvršćivanjem magme. Kristalizira iz ostatka magme kad je prošla glavna faza kristalizacije intruzivnih stijena. Ta preostala taljevina fluidnija je od petrogene magme, jer je bogata lakohlapljivim sastojcima i lakopokretljivim kompleksima teških metala.	
Nalazišta	Pegmatit se nalazi u cijelom svijetu. Najzastupljenije su stare stijene. Neki se nalaze u velikim intruzivnim magmatskim stijenama, dok su drugi razasuti po stijenama koje okružuju intruzivne magmatske stijene. U RH su poznata nalazišta na Papuku i Moslavačkoj gori.	
Upotreba	U pegmatitima se može naći i drago kamenje poput topaza, turmalina, cirkonija, smaragda, granata, akvamarina i apatita koji se koriste u proizvodnji nakita i u medicinske svrhe. Također služi kao sirovina za proizvodnju stakla i keramike.	
Zanimljivosti	Početkom XIX. stoljeća francuski je znanstvenik Rene Ayuy ovaj nevjerojatni kamen nazvao pegmatit, što na grčkom znači: "okupljanje", jer su u pegmatitu čak golim okom vidljive isprepletene i prirasle skupine minerala spojene u stijenu.	

Tip stijene	Magmatska stijena, poznata kao vulkansko staklo	
Lokacija	Eritreja, Etiopija	
Sastav	Uglavnom se sastoji od silicija, ali sadrži i željezo, magnezij, cezij, uran, kobalt itd.	
Način nastanka	Opsidijan je vrsta vulkanskog stakla, stvara se u efuzivnim magmatskim stijenama brzim hlađenjem lave u kontaktu sa zrakom ili vodom. Nastaje iz lave obogaćene lakim materijalima, a posebno silikatima, tako da se ne stignu formirati kristali. Nema kristalnu rešetku.	
Nalazišta	Meksiko, Island, Italija, USA, Havaji, Japan, Gvatemala, Mađarska, Ekvador.	
Upotreba	Koristi se u proizvodnji kirurške opreme, jer su opsidijanski skalpeli oštrij i od najkvalitetnijih čelika. Dokazano je da glatkoća njegove oštrice omogućava brže zarastanje kirurškog reza.	
Zanimljivosti	U kameno doba su se od opsidijana izrađivale oštrice i vrhovi strijela. Može se i polirati, tako da su se od njega proizvodila i ogledala. Predmeti od opsidijana pronađeni su i kod Vela Luke na Korčuli, a pretpostavlja se da su stigli s vulkanskih otoka Liparija, zapadno od Sicilije.	

Tip stijene	Magmatska stijena	
Lokacija	Vezuv, Italija	
Sastav	U gotovo svim lavama dominiraju silikatni minerali: većinom feldspari, olivin, pirokseni, amfiboli, tinjci i kvarc. O količini silicija ovisi je li lava bazična ili kisela	
Način nastanka	Lava je rastaljena stijena (magma) koja je izbila na Zemljinu površinu. Čvrsta stijena koja je posljedica naknadnog hlađenja lave na površini Zemlje također se često naziva "lava".	
Nalazišta	U neposrednoj blizini aktivnih vulkana.	
Upotreba	U današnje vrijeme vulkanska lava - kamenje koristi se za razne ljekovite kure i ezoterične postupke, u izradi nakita i dekorativnih predmeta.	
Zanimljivosti	Najpoznatija je erupcija Vezuva 79. godine kad je uništen rimski grad Pompeji. No, Vezuv je imao erupcije mnogo puta od tada, i jedini je vulkan na europskom kontinentu koji je je eruptirao u zadnjih stotinu godina. Danas se smatra jednim od najopisanijih vulkana jer u njegovoj neposrednoj blizini živi preko tri milijuna ljudi.	

Tip stijene	Magmatska stijena	
Lokacija	Island	
Sastav	U gotovo svim lavama dominiraju silikatni minerali: većinom feldspari, olivin, pirokseni, amfiboli, tinjci i kvarc. O količini silicija ovisi je li lava bazična ili kisela	
Način nastanka	Lava je rastaljena stijena (magma) koja je izbila na Zemljinu površinu. Čvrsta stijena koja je posljedica naknadnog hlađenja lave na površini Zemlje također se često naziva "lava".	
Nalazišta	U neposrednoj blizini aktivnih vulkana.	
Upotreba	U današnje vrijeme vulkanska lava - kamenje koristi se za razne ljekovite kure i ezoterične postupke, u izradi nakita i dekorativnih predmeta.	
Zanimljivosti	Najpoznatija je erupcija Vezuva 79. godine kad je uništen rimski grad Pompeji. No, Vezuv je imao erupcije mnogo puta od tada, i jedini je vulkan na europskom kontinentu koji je je eruptirao u zadnjih stotinu godina. Danas se smatra jednim od najopisanijih vulkana jer u njegovoj neposrednoj blizini živi preko tri milijuna ljudi.	

Tip stijene	Klastična sedimentna stijena	
Lokacija	Podsused, Hrvatska	
Sastav	Izgrađena od uglastih fragmenata dolomitne stijene najčešće cementiranih vezivom koji može biti kalcit, glina ili limonit	
Način nastanka	Nastaje procesom mehaničkog trošenja starih stijena (dolomita) u uglate fragmente te sedimentacijom (taloženjem) i petrifikacijom tih istih fragmenata u novu stijenu.	
Nalazišta	Vrlo su česta pojava u krškom reljefu koji je prisutan na gotovo polovici teritorija Republike Hrvatske.	
Upotreba	Dolomitne breče odgovarajuće su čvrstoće i žilavosti da se koriste kao arhitektonsko-građevni kamen. Moguće ga je dobro polirati, stoga se koristi kao dekorativan kamen za oblaganje zidova i podova.	
Zanimljivosti	Hrvatski naziv za breču je kršnik, no vrlo rijetko se koristi kao stručan pojam.	

Tip stijene	Klastična sedimentna stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Izgrađena od uglastih fragmenata stijene najčešće cementiranih vezivom koji može biti kalcit, glina ili limonit	
Način nastanka	Nastaje procesima trošenja, transporta, taloženja i dijageneze čvrstog materijala te cementacijom uglatih komada nekim vezivom.	
Nalazišta	Relativno česta sedimentna stijena. Nastaje u mnogim situacijama u kojima se osnovne stijene lome, a novonastali fragmenti ne prenose se daleko od mjesta nastanka već se akumuliraju u obliku sedimenta. Takve situacije su npr: klizišta, rasjedne zone, kolaps strukture, vulkanska aktivnost...	
Upotreba	Kao dekorativan građevni kamen za izgradnju nadgrobnih ploča, spomenika i kipova. U brečama se često nalaze ostatci fosilne faune.	
Zanimljivosti	Riječ breča vuče porijeklo iz talijanskog jezika (<i>tal. breccia</i>), na kojem znači "ruševina". Megabreče imaju krupnozrnasti matriks u kojem se nalaze uglati fragmenti centimetarskih do metarski dimenzija (većih od 10 metara pa sve do 100 metara).	

Tip stijene	Klastična sedimentna stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Izgrađena od uglastih fragmenata stijene najčešće cementiranih vezivom koji može biti kalcit, glina ili limonit	
Način nastanka	Nastaje procesom mehaničkog trošenja starijih stijena u uglate fragmente te sedimentacijom (taloženjem) i petrifikacijom tih istih fragmenata u novu stijenu.	
Nalazišta	Relativno česta sedimentna stijena. Nastaje u mnogim situacijama u kojima se osnovne stijene lome, a novonastali fragmenti ne prenose se daleko od mjesta nastanka već se akumuliraju u obliku sedimenta. Takve situacije su npr: klizišta, rasjedne zone, kolaps strukture, vulkanska aktivnost...	
Upotreba	Tlačna čvrstoća breča zavisi o vrsti veziva, stoga je i upotreba breča raznolika. Može se koristiti kao građevni kamen, a ukoliko posjeduje dovoljnu čvrstoću može se rezati i polirati kao dekorativni kamen.	
Zanimljivosti	Može biti eruptivna (vulkanska i intruzivna), rasjedna (tektonska), borana, talus breča, sedimentna, impaktna ili hidrotermalna.	

Tip stijene	Klastična sedimentna stijena	
Lokacija	Bojna, Banija, Hrvatska	
Sastav	Izgrađena od uglastih fragmenata stijene najčešće cementiranih vezivom koji može biti kalcit, glina ili limonit	
Način nastanka	Nastaje procesima trošenja, transporta, taloženja i dijageneze čvrstog materijala te cementacijom uglatih komada nekim vezivom.	
Nalazišta	Relativno česta sedimentna stijena. Nastaje u mnogim situacijama u kojima se osnovne stijene lome, a novonastali fragmenti ne prenose se daleko od mjesta nastanka već se akumuliraju u obliku sedimenta. Takve situacije su npr: klizišta, rasjedne zone, kolaps strukture, vulkanska aktivnost...	
Upotreba	Tlačna čvrstoća breča zavisi o vrsti veziva, stoga je i upotreba breča raznolika. Može se koristiti kao građevni kamen, a ukoliko posjeduje dovoljnu čvrstoću može se rezati i polirati kao dekorativni kamen.	
Zanimljivosti	Vrlo je rasprostranjena stijena, pojavljuje se diljem svijeta, a pronađena je i na Mjesecu i Marsu.	

Tip stijene	Klastična sedimentna stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Čvrsto vezane valutice kvarcита, kvarca, vapnenca i različitih magmatskih stijena. Vezivna tvar obično je sitnokristalizirani kvarc ili kalcit	
Način nastanka	Nastaje taloženjem i okamenjivanjem oblih fragmenata, tzv. valutica.	
Nalazišta	Konglomerati se talože u okruženjima s visokom energijom, kao što su brze struje rijeka i potoka. Neki su zaostale naslage, u kojima se finiji sedimenti odvajaju, koncentrirajući teže čestice veličine šljunka. Konglomerati čine samo mali postotak svih klastičnih sedimentnih stijena.	
Upotreba	Ne podnose obradu stoga im je primjena vrlo ograničena. Konglomerat se može zdrobiti kako bi se dobio fini agregat u gradnji nezahtjevnih objekata.	
Zanimljivosti	Hrvatski naziv za konglomerat je valutičnjak iako to nije baš uobičajen termin u svakodnevnom govoru.	

Tip stijene	Klastična sedimentna stijena	
Lokacija	Breznički Hum, Hrvatska	
Sastav	Čvrsto vezane valutice različitih stijena zajedno sa sitnozrnatim česticama kvarca ili kalcita	
Način nastanka	Trošenje, transport, sedimentacija i petrifikacija čestica pijeska i šljunka.	
Nalazišta	Konglomeratični pješčenjaci nastaju u vodenom okruženju gdje se mijenja energija strujanja, tako da se talože i sitnozrnate čestice i veće valutice, najčešće u sustavima riječnih delta i aluvijalnih lepeza.	
Upotreba	Uobičajena uporaba konglomeratičnog pješčenjaka je kao izvor agregata za gradnju. Rijetko se koristi kao kamen za gradnju.	
Zanimljivosti	2012. godine NASA-in rover je otkrio izdanak konglomerata izložen na površini Marsa. Ovaj konglomerat jedan je od najuvjerljivijih dokaza da je voda nekoć tekla površinom Marsa.	

Tip stijene	Sedimentna klastična stijena	
Lokacija	Buje, Istra, Hrvatska	
Sastav	U sastavu su zrnca kremenca, kvarc, feldspati, karbonatni minerali, tinjci, minerali glina	
Način nastanka	Nastaje taloženjem različitih čestica nastalih trošenjem matične stijene, ponajviše zrnaca veličine pijeska koje se cementiraju kalcijevim karbonatom, željezovim oksidom ili silicijevim dioksidom. Pješčenjaci imaju povezanu poroznu strukturu.	
Nalazišta	Jedna od najzastupljenijih sedimentna stijena, možemo ga pronaći na mnogo lokacija na Zemlji, u mladim planinskim lancima kao rezultat brže erozije ili na lokacijama gdje trebaju godine da nastane. Poznati pješčenjaci u SAD-u, Španjolskoj, na Pirinejskom poluotoku, u blizini granitnih masiva Madrida, Salamance, Zamore i dr.	
Upotreba	U građevini se koristi u gradnji i kao dekorativni kamen za vanjsko i unutrašnje polaganje, koristi se za učvršćivanje tla i kolnika, izgradnju nasipa, nosača tereta, zidova, kamina i roštilja. Može se koristiti za izradu spomenika i skulptura. U metalnoj se industriji koristi za izradu kalupa u koje se ulijeva rastopljeno željezo.	
Zanimljivosti	Rijeka Colorado je izdubila Grand Canyon u SAD-u upravo u naslagama pješčenjaka i vapnenaca.	

Tip stijene	Sedimentna klastična stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	U sastavu su zrnca kremenja, kvarc, feldspati, karbonatni minerali, tinjci, minerali glina	
Način nastanka	Nastaje taloženjem različitih čestica nastalih trošenjem matične stijene, ponajviše zrnaca veličine pijeska koje se cementiraju kalcijevim karbonatom, željezovim oksidom ili silicijevim dioksidom. Pješčenjaci imaju povezanu poroznu strukturu.	
Nalazišta	U geološkoj građi Hrvatske nalazi se u planinama panonskoga dijela, na Banovini (Zrinska i Trgovska gora), na Kordunu (Petrova gora), u Samoborskom gorju, u Gorskome kotaru (Gerovo, Crni Lug, Mrzla Vodica), u Lici (Štikada, Raduč, Brušane), a i značajan je kao stijenski sastojak fliša jadranskoga pojasa.	
Upotreba	U građevini se koristi u gradnji i kao dekorativni kamen za vanjsko i unutrašnje polaganje, koristi se za učvršćivanje tla i kolnika, izgradnju nasipa, nosača tereta, zidova, kamina i roštilja. Može se koristiti za izradu spomenika i skulptura. U metalnoj se industriji koristi za izradu kalupa u koje se ulijeva rastopljeno željezo.	
Zanimljivosti	Pješčenjak s kvarcnim i kalcitskim vezivom izvrstan je građevni materijal, poznat već u starom svijetu. Znamenite statue u Abu Simbelu u Egiptu oblikovane su u pješčenjaku, kao i mnoge piramide južnog Egipta, građene od blokova iz kamenoloma duž doline Nila.	

Tip stijene	Sedimentna klastična stijena	
Lokacija	Samoborska gora, Hrvatska	
Sastav	U sastavu su zrnca kvarca, feldspati, karbonatni minerali, tinjci, minerali glina	
Način nastanka	Nastaje taloženjem različitih čestica nastalih trošenjem matične stijene, ponajviše zrnaca veličine pijeska koje se cementiraju kalcijevim karbonatom, željezovim oksidom ili silicijevim dioksidom. Pješčenjaci imaju povezanu poroznu strukturu.	
Nalazišta	U geološkoj građi Hrvatske nalazi se u planinama panonskoga dijela, na Banovini (Zrinska i Trgovska gora), na Kordunu (Petrova gora), u Samoborskome gorju, u Gorskome kotaru (Gerovo, Crni Lug, Mrzla Vodica), u Lici (Štikada, Raduč, Brušane), a i značajan je kao stijenski sastojak fliša jadranskoga pojasa.	
Upotreba	U građevini se koristi u gradnji i kao dekorativni kamen za vanjsko i unutrašnje polaganje, koristi se za učvršćivanje tla i kolnika, izgradnju nasipa, nosača tereta, zidova, kamina i roštilja. Može se koristiti za izradu spomenika i skulptura. U metalnoj se industriji koristi za izradu kalupa u koje se ulijeva rastopljeno željezo.	
Zanimljivosti	Pješčenjak se može koristiti i u medicini: pomaže u liječenju rana i slomljenih kostiju. Poboljšava zadržavanje vode i pomaže u obnavljanju degenerativnog vida, slabih noktiju i prorijeđene kose.	

Tip stijene	Sedimentna klastična stijena	
Lokacija	Lika, Hrvatska	
Sastav	U sastavu su zrnca kremenca, kvarc, feldspati, karbonatni minerali, tinjci, minerali glina sa dobro vidljivim fragmentima lišća	
Način nastanka	Da bi se biljke fosilizirale, moraju brzo biti prekrivene sedimentom ili moraju potonuti u stajaću vodu močvare. Time se sprječava gubitak organskog materijala iz biljaka u atmosferu kroz CO ₂ . Listovi mogu biti dobro očuvani u fino zrnatom pješčenjaku, a fragmenti listova vide se kao crne mrlje u pješčenjaku.	
Nalazišta	Na Medvednici je nađen značajan broj biljnih fosilnih ostataka, a pješčenjaci na području Like također imaju vidljive fragmente listova.	
Upotreba	Pješčenjaci s fosilnim ostacima mogu se koristiti kao i uobičajeni pješčenjak.	
Zanimljivosti	Ugljen nastaje procesom karbonizacije u kojem se transformira velika količina biljne mase prekrivene sedimentom u određenim uvjetima tlaka i temperature.	

Tip stijene	Sedimentna klastična stijena	
Lokacija	Sv. Rok, Hrvatska	
Sastav	U sastavu su zrnca kremenca, kvarc, feldspati, karbonatni minerali, tinjci, minerali glina sa jasno vidljivim ljušturama školjkaša	
Način nastanka	<p>Brahiopodi su skupina morskih životinja slični školjkašima; ramenonošci. Brahiopodi su karakteristični za plitke morske okoliše, često su nađeni njihovi fosilni ostaci koji služe za procjenu starosti stijene.</p>	
Nalazišta	<p>Jedna od najzastupljenijih sedimentna stijena, možemo ga pronaći na mnogim lokacijama na Zemlji. U stijenama na Velebitu su karakteristični fosili školjkaša, kako u karbonatnim stijenama, tako i u naslagama pješčenjaka.</p>	
Upotreba	<p>Pješčenjaci s fosilnim ostacima mogu se koristiti kao i uobičajeni pješčenjak.</p>	
Zanimljivosti	<p>Pješčenjaci su glavni rezervoari nafte i zemnog plina.</p>	

Tip stijene	Sedimentna klastična stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	U sastavu su zrnca kremena, kvarc, feldspati, karbonatni minerali, tinjci, minerali glina	
Način nastanka	Nastaje taloženjem različitih čestica nastalih trošenjem matične stijene, ponajviše zrnaca veličine pijeska koje se cementiraju kalcijevim karbonatom, željezovim oksidom ili silicijevim dioksidom. Pješčenjaci imaju povezanu poroznu strukturu.	
Nalazišta	Jedna od najzastupljenijih sedimentna stijena, možemo ga pronaći na mnogim lokacijama na Zemlji, u mladim planinskim lancima kao rezultat brže erozije ili na lokacijama gdje trebaju godine da nastane. Poznati pješčenjaci u SAD-u, Španjolskoj, na Pirinejskom poluotoku, u blizini granitnih masiva Madrida, Salamance, Zamore i dr.	
Upotreba	U građevini se koristi u gradnji i kao dekorativni kamen za vanjsko i unutrašnje polaganje, koristi se za učvršćivanje tla i kolnika, izgradnju nasipa, nosača tereta, zidova, kamina i roštilja. Može se koristiti za izradu spomenika i skulptura. U metalnoj se industriji koristi za izradu kalupa u koje se ulijeva rastopljeno željezo.	
Zanimljivosti	Zbog porozne prirode pješčenjaka, možete ga koristiti u područjima koja su stalno vlažna. Često se njime oblaže tlo oko bazena jer pješčenjak djeluje protuklizno.	

Tip stijene	Sitnozrnati nevezani klastični sediment	
Lokacija	Dalmacija, Hrvatska	
Sastav	U sastavu je kaolinit, mineral glina iz skupine hidratiziranih alumosilikata koji nastaje kao rezidualni ostatak kemijskog trošenja feldspata, uglavnom iz granitnih stijena	
Način nastanka	Nastaje kemijskim trošenjem granita, pegmatita i aplita i akumulacijom sitnozrnatog materijala.	
Nalazišta	Najveća ležišta kaolina nalaze se u SAD-u, Kini, Brazilu, Njemačkoj, Ukrajini, Češkoj, Turskoj i Velikoj Britaniji. Poznata nalazišta nalaze se i u Ukrajini - u Kijevskoj, Dnepropetrovskoj i Luganskoj regiji.	
Upotreba	Koristi se kao izvrsna sirovina u proizvodnji keramike i porculana, crijepa i opeke. Također i u industriji papira, prehrambenoj i kozmetičkoj industriji, u svrhu zaštite voćaka.	
Zanimljivosti	Kaolin se smatra glinom s najviše nečistoća. Kaolinska glina postavila je temelj za proizvodnju prvog porculana u Kini.	

Tip stijene	Sitnozrnati nevezani klastični sediment	
Lokacija	Ludbreg, Hrvatska	
Sastav	Sastoji se od ilita, magnezija, aluminijska, kalija, filosilikata i vode	
Način nastanka	Illit koji je glavni sastojak u ovoj glini, nastaje trošenjem silikata, alteracijom drugih glinenih minerala i tijekom razgradnje muskovita.	
Nalazišta	Može se naći na mnogim mjestima u svijetu uključujući i Hrvatsku, a ovo su neka od većih nalazišta: SAD, Kina, Indija, Grčka, Njemačka, Turska, Češka i Poljska. Nalazišta u Hrvatskoj su: Hrvatsko zagorje, na širem području Karlovca, Kordun, Zrinska i Trgovačka gora, Papuk, Moslavačka gora...	
Upotreba	Gline koje sadrže illit spadaju u keramičarske gline te se stoga koriste za proizvodnju keramičkih pločica, sanitarija i posuđa.	
Zanimljivosti	Često se koristi u proizvodnji maska za lice jer ima odlična svojstva koja pomažu koži te je dobra za detoksikaciju organizma.	

Tip stijene	Klastična sedimentna stijena	
Lokacija	Vukova Gorica, Kordun, Hrvatska	
Sastav	Glavni minerali glina su iz skupine filossilikata: kaolinit, smektit i ilit. Može biti ostataka ugljika, biljaka, humusa, rjeđe i supstanci gipsa, minerala mangana, kobalta i drugih metala. Sadržava i kvarc (pjesak i kremen), feldspat, kalcijev karbonat i dr.	
Način nastanka	Nastaju fizičkim i kemijskim trošenjem magmatskih, metamorfni i starijih sedimentnih stijena.	
Nalazišta	<p>Ležište Kaolina - Cornwall, Velika Britanija</p> <p>Bentonit - SAD, Kina, RH (Lika, Knin, Bednja..)</p> <p>Fullerova zemlja - SAD, Japan, Meksiko</p> <p>Cigarske gline - RH (Međimurje, Cerje tužno, Kalnik, Vinkovci, Đakovo, Osijek)</p> <p>Keramičarske gline - RH (Hrvatsko zagorje, Lika)</p> <p>Vatrostalne gline - RH (Pakrac, Požega)</p>	
Upotreba	U građevinarstvu, industriji papira, proizvodnji vatrostalnih materijala, cementa, u medicini, ekološkom voćarstvu i za kozmetiku.	
Zanimljivosti	Posjeduje snažnu sposobnost da na sebe veže organske molekule, masnoće i metaboličke otpadne produkte, poboljšava metabolizam stanica kože, zato se koristi u medicini kao adsorbent štetnih tvari iz organizma.	

Tip stijene	Sitnozrnata sedimentna stijena	
Lokacija	D. Slanovac	
Sastav	Sastoji se od kalcita i gline u različitim omjerima. Vidljivi su ostaci <i>Paradacna Abichi</i> što je školjkaš tipičan za dublji vodni bočati jezerski okoliš	
Način nastanka	Nastaje erozijom drugih stijena tijekom procesa trošenja. Kako stijene erodiraju, male sedimentne čestice (pijesak, mulj i glina) se gomilaju jedna na drugu. Na kraju se te sedimentne čestice zbijaju zajedno te tvore novu stijenu - lapor.	
Nalazišta	Možemo ga naći u plićacima nekih manjih jezera ili ribnjaka, ili ispod močvarnog zemljišta, gdje je obično prekriveno crnim organskim sedimentom. Nalazišta ima SAD, UK, Francuska, Njemačka, Mađarska, Portugal, Hrvatska (Dalmacija, Istra, Hrvatsko Zagorje)...	
Upotreba	Lapor se koristio kao sredstvo za poboljšanje tla, sredstvo za neutralizaciju kiselog tla te u proizvodnji cementa.	
Zanimljivosti	Lapor se obično koristi kao temeljni sloj ili za zatrpavanje u temeljnim i podložnim slojevima za kolnike autocesta. U pravilu, ima malu čvrstoću i visoku osjetljivost na vodu. Upravo zbog toga, neophodno je obraditi ga na odgovarajući način iz inženjerske perspektive prije nego što se takvo tlo učinkovito preporučuje za upotrebu u bilo koji građevinski projekt.	

Tip stijene	Sitnozrnata sedimentna stijena	
Lokacija	Medvednica, Hrvatska	
Sastav	Sastoji se od kalcita i gline u različitim omjerima. Vidljivi su ostaci <i>Radix Croatica</i> , puža koji je vrlo česti fosil laporovitih naslaga sjeverne Hrvatske	
Način nastanka	Nastaje erozijom drugih stijena tijekom procesa trošenja. Nastao je taloženjem u prostranim, mirnim i razmjerno dubokim morskim ili slatkovodnim sredinama. Ostaci puža <i>Radix Croatica</i> upućuju na jači utjecaj slatke vode.	
Nalazišta	Možemo ga naći u plićacima nekih manjih jezera ili ribnjaka, ili ispod močvarnog zemljišta, gdje je obično prekriveno crnim organskim sedimentom. U sjevernoj Hrvatskoj ima ga na Medvednici, Ivanšćici, Kalniku...	
Upotreba	Lapor se koristio kao sredstvo za poboljšanje tla, sredstvo za neutralizaciju kiselog tla te u proizvodnji cementa.	
Zanimljivosti	Upotrebljava se kao osnovna sirovina za proizvodnju portland cementa. Hrvatska raspolaže velikim ležištima odličnoga lapora. Najbogatija su ležišta u Dalmaciji i Istri (morskoga podrijetla). Ležišta kraj Podsuseda slatkovodnoga su podrijetla.	

Tip stijene	Karbonatna sedimentna stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Stijena izgrađena od minerala dolomita koji je kalcij – magnezijev karbonat ($\text{CaCO}_3 \cdot \text{MgCO}_3$)	
Način nastanka	Nastaje u mnogo različitih tipova okoliša i može imati promjenjive strukturne, teksturalne i kemijske značajke. Najčešće se formira iz vodene otopine.	
Nalazišta	U Hrvatskoj je vrlo zastupljen u krškom reljefu zajedno s kalcitom (Velebit, Dalmacija, Žumberačka gora, Ivanščica). U Tirolu (Austrija i Italija) nalazi se alpski masiv izgrađen od dolomita i zove se Dolomiti.	
Upotreba	Dolomitne stijene se lako drobe, pa se upotrebljavaju u građevinarstvu i kao sirovina za dobivanje magnezija. Prerađeni dolomit služi kao vatrostalni materijal za gradnju metalurških peći. Dodaje se tlima zbog smanjivanja kiselosti.	
Zanimljivosti	Fino mljeveni dolomit koristio se u prehrani pod pretpostavkom da je izvor važnih minerala, kalcija i magnezija. No, budući da je dolomit praktički netopiv u želučanoj kiselini uklanja se iz tijela prije nego što se prihvatljiva količina magnezija i kalcija uopće može apsorbirati.	

FORAMINIFERSKI VAPNENAC

Tip stijene	Karbonatna sedimentna stijena	
Lokacija	Buzet, Istra, Hrvatska	
Sastav	Građena od minerala kalcita uz jasno vidljive ostate foraminifera (krednjaci s ljušturicom)	
Način nastanka	Nastaje taloženjem biogenog sedimenta u morskom okolišu.	
Nalazišta	Hrvatski dio Dinarida u zoni od Istre do Konavala, središnja Istra (rubni dio Pazinskog flišnog bazena), u području Ravnih kotara, manji dio u priobalju između Trogira i Splita, Dalmatinskoj zagori, na Pelješcu, u dolini Neretve i u okolini Dubrovnika	
Upotreba	Upotrebljava se najčešće kao arhitektonsko-građevni kamen.	
Zanimljivosti	U području Labinskog bazena debljina foraminiferskih vapnenaca je preko 200 m.	

Tip stijene	Karbonatna sedimentna stijena	
Lokacija	Rovinj, Istra, Hrvatska	
Sastav	Sitni matriks vapnenaca sastavljen od karbonatnih čestica minerala kalcita	
Način nastanka	Nastaje sedimentacijom anorganskog materijala, dezintegracijom vapnenačkih zelenih algi, bioerozijom ili mehaničkim usitnjavanjem skeletnih zrna.	
Nalazišta	Širok raspon nalazišta, od laguna i plimnih ravnica do dubokomorskog dna. Poznati su kamenolomi mikritnog vapnenca Dolac Donji i Čemernica u široj okolici Splita.	
Upotreba	Upotrebljava se najčešće kao arhitektonsko-građevni kamen.	
Zanimljivosti	Mikritni vapnenac je vrlo sličan dolomitu, ali možemo ih razlikovati po tome što vapnenac reagira s 3%-tnom klorovodičnom kiselinom, a dolomit ne reagira.	

Tip stijene	Karbonatna sedimentna stijena	
Lokacija	Kirmenjак, Istra, Hrvatska	
Sastav	Sadrži mineral kalcit (kalcijev karbonat CaCO_3) i različite primjese (npr. minerale glina, dolomit, turmalin, organske tvari, itd.)	
Način nastanka	Sedimentacijom iz vodene otopine u subtajdalnim lagunama (zbog čega je dobivena karakteristična strolitna tekstura).	
Nalazišta	Zona površinskog prostiranja ovog vapnenca je gotovo kontinuirana i proteže se od Poreča, preko Vinkurana, Žbandaja, Gradine i Kloštra do Rovinja. U Istri danas postoji četiri do pet aktivnih kamenoloma smještenih južnije i sjevernije od mjesta Kirmenjак.	
Upotreba	Arhitektonsko građevni kamen. U finijim obradama idealan je za manje, privatne objekte, za vanjsko i unutarnje oblaganje, dok su grublje obrade pogodne za popločavanje velikih javnih površina.	
Zanimljivosti	Zbog dobre otpornosti na morsku vodu i sol, glavni je kamen koji se koristi za obnovu Venecije (dijelovi Duždeve palače, crkve i mostovi...). Poznat po svojoj strolitskoj teksturi (karakteristične žile), koja je osobito izražena pri okomitom piljenju blokova na slojeve.	

Tip stijene	Karbonatna sedimentna stijena	
Lokacija	Seline, Istra, Hrvatska	
Sastav	Kredni donjeaptski vapnenac	
Način nastanka	Nastao karbonatnom sedimentacijom iz vodene otopine nakon vapnenca iz Kirmenjaka u izmijenjenim uvjetima sedimentacije (oscilacije morske razine i saliniteta).	
Nalazišta	Istra.	
Upotreba	Arhitektonsko-građevni kamen, najtvrdja verzija poznatog kamena Istarski žuti.	
Zanimljivosti	Sabornica Republike Hrvatske je izrađena od ovog materijala (žljebasto tokareni stupovi visine 4,5 m izvedeni iz monolita). Kijevska željeznička postaja u Moskvi, hotel "Slavenskaja" u Moskvi, te podzemna željeznička postaja Charlotte u Bruxellesu, izrađeni su također od ovog kamena.	

Tip stijene	Karbonatna sedimentna stijena	
Lokacija	Kanfana, Istra, Hrvatska	
Sastav	Onkolitni vapnenac gornjo-kredne starosti	
Način nastanka	Nastao karbonatnom sedimentacijom iz vodene otopine nakon vapnenca iz Kirmenjaka u izmijenjenim uvjetima sedimentacije (oscilacije morske razine i saliniteta).	
Nalazišta	Šire područje Istre.	
Upotreba	Arhitektonsko-građevni kamen (poznat i kao Istarski žuti), služi za vertikalno i horizontalno postavljanje kamena na podovima u interijeru i eksterijeru, za fasade, okapnice, balustrade, ograde, zidni elementi itd.	
Zanimljivosti	Prva poznata eksploatacija ovog tipa materijala potječe još iz 15. stoljeća. Danas se eksploatacija izvodi površinskim i podzemnim metodama na tri različite lokacije u Istri.	

Tip stijene	Karbonatna sedimentna stijena	
Lokacija	Kamniške Alpe	
Sastav	Sitni matriks vapnenaca sastavljen od karbonatnih čestica minerala kalcita	
Način nastanka	Nastaje sedimentacijom anorganskog materijala, dezintegracijom vapnenačkih zelenih algi, bioerozijom ili mehaničkim usitnjavanjem skeleta.	
Nalazišta	Širok raspon nalazišta, od laguna i plimskih ravnica do dubokomorskog dna.	
Upotreba	Upotrebljava se najčešće kao arhitektonsko-građevni kamen.	
Zanimljivosti	Kamniške Alpe planinski je lanac na sjeveru Slovenije uz granicu s Austrijom i spada u planinsku skupinu na krajnjem istočnom dijelu Južnih vapnenačkih Alpa u Sloveniji.	

Tip stijene	Karbonatna sedimentna stijena	
Lokacija	Pag, Hrvatska	
Sastav	Karbonatne ljušturice numulita (fossilni bentoski krednjaci toplih mora)	
Način nastanka	Numulitne ljušturice izgrađene su od kalcijevog karbonata. Kada bi organizmi uginuli, zbog njihove velike rasprostranjenosti i brojnosti, nastala bi koncentrirana ležišta, koja bi se tokom vremena cementirala.	
Nalazišta	U stijenama eocena i miocena, posebno oko jugozapadne Azije i Mediterana. Poznata su nalazišta u Istri, Hrvatskom primorju, Dalmaciji, u Egiptu, Turskoj...	
Upotreba	Upotrebljava se kao ukrasni građevni kamen.	
Zanimljivosti	Drevni Egipćani koristili su numulitne školjke kao novčiće, a piramide su izgrađene od vapnenca koji je sadržavao numulite. Numuliti imaju oblik kovanoga novca.	

Tip stijene	Karbonatna sedimentna stijena	
Lokacija	Istra, Hrvatska	
Sastav	Inicijalni materijal rudistnih školjki zajedno s kemijski taloženim cementom kalcijevog karbonata	
Način nastanka	<p>Rudisti su koristili kalcijev karbonat iz morske vode te od njega gradili svoje zaštitne školjke. Kada su organizmi uginuli njihove su se ljuštore nakupile na morskom dnu te su se tokom mnogih godina uz vezivanje s kemijskim istaloženim kalcijevim karbonatnim cementom pretvorili u sedimentne stijene vapnenca.</p>	
Nalazišta	<p>Iako su fosilni ostaci rudista nađeni u naslagama od Baltika do južne Afrike, glavninu rudistnih formacija danas nalazimo na jugu Sjeverne Amerike, u srednjoj Americi, mediteranskome dijelu Europe, u sjevernoj Africi te na Arapskome poluotoku. U Hrvatskoj su rasprostranjeni na priobalnom pojasu vanjskih Dinarida.</p>	
Upotreba	<p>Kao čvrsti građevni kamen.</p>	
Zanimljivosti	<p>Kružna zgrada Hrvatskog društva likovnih umjetnosti, koju je dizajnirao Ivan Meštrović, u potpunosti je izgrađena od rudistnog vapnenca.</p>	

VAPNENAC S BRAHIPODIMA

Tip stijene	Karbonatna sedimentna stijena	
Lokacija	Velebit, Hrvatska	
Sastav	Kalcijev karbonat (CaCO_3), fosili ramenonožaca (brahiopoda), primjesa minerala: dijaspor, cirkon, gline, limonit, hematit, hidrargilit, kvarc, turmalin, sporogelit i granat	
Način nastanka	Taloženjem naslaga ljuštura mikroskopski sitnih praživotinja tijekom dugih vremenskih razdoblja, brahiopodi su procesom fosilizacije ostavili otiske u vapnencima. Brahiopodi su karakteristični za plitke morske okoliše.	
Nalazišta	U Hrvatskoj se može naći na području Velebita i Like u izduženom pojasu dugačkom pedesetak kilometara između Baških Oštarija i Štikade.	
Upotreba	Otkrivanje starosti naslaga vapnenaca prema paleontološkim analizama brahiopoda i ostalih organizama.	
Zanimljivosti	Danas veličina ljuštura brahiopoda ne prelazi 5 cm, iako je među fosilnim oblicima bilo i onih dužine i do oko 30 cm.	

Tip stijene	Karbonatna sedimentna stijena	
Lokacija	Kameneze, Mađarska	
Sastav	Izgrađen od crvenih algi sa skeletima školjaka, ježinaca i koralja te odlomka minerala kvarca, kalcita i listića tinjaca	
Način nastanka	Nastao prije 15 milijuna godina, tijekom geološkog razdoblja srednjeg miocena, od crvenih algi koje su živjele u ondašnjem moru Paratethys (Panonsko more).	
Nalazišta	Može ga se naći na gorama koje se nalaze na području nekadašnjeg Panonskog mora. U Hrvatskoj na području Medvednice, poznati su kamenolomi Vrapče, Podsused (Bizek), Vinica (Varaždin).	
Upotreba	Kao arhitektonsko-građevni kamen.	
Zanimljivosti	Od litotamnijskog vapnenca su sagrađeni brojni portali zagrebačkih zgrada, dijelovi mirogojskih arkada te zagrebačka katedrala Uznesenja bl. Djevice Marije i sv. Stjepana i Ladislava.	

VAPNENAC S AMONITIMA

Tip stijene	Karbonatna sedimentna stijena	
Lokacija	Muč, Hrvatska	
Sastav	Kalcijev karbonat (CaCO_3), izumrli glavonošci (amoniti), primjesa minerala: dijaspor, cirkon, gline, limonit, hematit, hidrargilit, kremen, turmalin, sporogelit i granat (a ponegdje i granita)	
Način nastanka	Taloženjem aluvijalnih naslaga ljuštura mikroskopski sitnih praživotinja tijekom dugih vremenskih razdoblja, amoniti su procesom fosilizacije ostavili otiske u vapnencima.	
Nalazišta	Krški reljefa u Hrvatskoj: mnoge naše planine (Kapele, Risnjak, Velebit, Dinara, priobalne dalmatinske planine), južna Istra, špilja Veternica, područje Zrmanje, NP Plitvička jezera.	
Upotreba	Za proučavanje unutrašnje i vanjske građe fosila amonita, otkrivanje starosti naslaga vapnenaca prema paleontološkim analizama amonita i ostalih organizama.	
Zanimljivosti	Amoniti su bili veoma raznolika skupina životinja, postojali su mali oblici, ali i izrazito veliki od 2 metara (nađen u Bavarskoj)	

Tip stijene	Karbonatna sedimentna stijena	
Lokacija	Trebinje, BIH	
Sastav	Kalcijev karbonat CaCO_3 prošaran ljušturama školjkaša <i>Lithotis problematica</i>	
Način nastanka	Taloženjem aluvijalnih naslaga ljuštura mikroskopski sitnih praživotinja tijekom dugih vremenskih razdoblja.	
Nalazišta	U Hrvatskoj je litotis vapnenac vađen u desetak kamenoloma na području od Žute Lokve na sjeverozapadu, preko Gospića, Lovinca i Ričica, do Gračaca na jugoistoku.	
Upotreba	Arhitektonsko-građevni kamen.	
Zanimljivosti	Najpoznatiji i narasprostranjeniji arhitektonski kamen ličkog područja je tamnosivi do posve crni vapnenac ljaske starosti, koji je osobito privlačnog izgleda kada je prošaran obiljem bijelih ljuštura školjkaša <i>Lithotis problematica</i> .	

VAPNENAC S WAAGENOPHYLLUM SP.

Tip stijene	Karbonatna sedimentna stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Kalcijev karbonat CaCO_3 prošaran fosiliziranim ostacima koralja <i>Waagenophyllum sp.</i>	
Način nastanka	Taloženjem naslaga ljuštura mikroskopski sitnih praživotinja i školjkaša tijekom dugih vremenskih razdoblja, koralji iz roda <i>Waagenophyllum sp.</i> su procesom fosilizacije ostavili otiske u vapnencima.	
Nalazišta	Izumrli koralji <i>Waagenophyllum sp.</i> mogu se pronaći u karbonatnim naslagama odgovarajuće starosti na Velebitu, Hrvatska, u Turskoj, Iranu, Kini, itd.	
Upotreba	Arhitektonsko-građevni kamen.	
Zanimljivosti	Fosilni ostaci ovog koralja služe za otkrivanje starosti naslaga vapnenaca prema paleontološkim analizama.	

Tip stijene	Karbonatna sedimentna stijena	
Lokacija	Plitvička Jezera, Hrvatska	
Sastav	Kalcijev karbonat CaCO_3	
Način nastanka	Vode krških rijeka bogate su otopljenim kalcij-karbonatom koji se u određenim uvjetima taloži i inkrustira tijelo mahovina. Čestice kalcijevog karbonata izlučuju se intenzivnije što je veća površina vode u kontaktu s atmosferom, što se događa na mjestima rasprskavanja i prozračivanja vode.	
Nalazišta	Na području Hrvatske najpoznatija je sedra na Plitvičkim jezerima i sedrene barijere na rijeci Krki. U svijetu su po sedri poznati: NP Una (BIH), Jezero Pyramid (Nevada, SAD), Jezero Mono (Kalifornija, SAD), Trona Pinnacles (Kalifornija, SAD), North Dock Tufa (UK), Ashtarak (Armenija).	
Upotreba	Poznato je korištenje sedre u graditeljstvu još iz povijesti.	
Zanimljivosti	U kanjonu rijeke Korane nađena je sedra starosti 250 000 godina, a na Gradini čak 300 000 godina.	

Tip stijene	Karbonatna sedimentna stijena	
Lokacija	Istra, Hrvatska	
Sastav	Kalcijev karbonat CaCO_3	
Način nastanka	<p>Nastaje kemijskim taloženjem čestica kalcijevog karbonata iz slatke vode, obično u izvorima, rijekama i jezera odnosno iz površinskih i podzemnih voda. Sličan je sedri, ali je sedra više spužvasta jer se formira na mahovini (biljnom matrijalu).</p>	
Nalazišta	<p>Tivoli (25 km istočno od Rima), Pamukkaleu u Turskoj, Nacionalni park Yellowstone (SAD), Teksasu, grad Austin.</p>	
Upotreba	<p>Koristi se kao arhitektonsko-građevni kamen. U antičko doba bio je glavni građevni materijal, do proizvodnje opeke. Danas se najviše koristi kao dekorativni kamen za oblaganje zidova.</p>	
Zanimljivosti	<p>Od travertina su izgrađene: bazilika Sacré-Cœur u Parizu, Getty Center u Los Angelesu i Shell-Haus u Berlinu.</p>	

Tip stijene	Karbonatna sedimentna stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Kalcijev karbonat CaCO_3	
Način nastanka	Šupljikava, slojevita stijena koja nastaje anorganskim izlučivanjem kalcita, na primjer na slapovima i u blizini vodopada, gdje dolazi da pada parcijalnog tlaka CO_2 u vodi. Tvrda ploča travertina formirana je u mirnoj vodi.	
Nalazišta	Najzastupljeniji nalazišta kamena travertina nalaze se u Njemačkoj (Stuttgart), Italiji (Tivoli) i Turskoj, u području s geotermalnim izvorima Pamukkalea.	
Upotreba	Koristi se kao arhitektonsko-građevni kamen. U antičko doba bio je glavni građevni materijal, do proizvodnje opeke. Danas se najviše koristi kao dekorativni kamen za oblaganje zidova.	
Zanimljivosti	Na poznatom rimskom nalazištu Aquae lasae u Varaždinskim Toplicama pronađen je travertin različite starosti. Vjeruje se da je upravo travertin sačuvao nalazište Aquae lasae, zidne slikarije i žbukane podove, pločnike i glavni trg od propadanja.	

Tip stijene	Karbonatna sedimentna stijena	
Lokacija	Samoborska gora, Hrvatska	
Sastav	Kalcijev karbonat CaCO_3	
Način nastanka	Šupljikava, slojevita stijena koja nastaje anorganskim izlučivanjem kalcita, na primjer na slapovima i u blizini vodopada.	
Nalazišta	Najzastupljeniji nalazišta kamena travertina nalaze se u Njemačkoj (Stuttgart), Italiji (Tivoli) i Turskoj, u području s geotermalnim izvorima Pamukkalea.	
Upotreba	Koristi se kao arhitektonsko-građevni kamen. U antičko doba bio je glavni građevni materijal, do proizvodnje opeke. Danas se najviše koristi kao dekorativni kamen za oblaganje zidova.	
Zanimljivosti	Drevni plemeniti kamen koji je korišten u izgradnji rimskog Koloseuma i katedrale Kazan u St. Petersburgu.	

Tip stijene	Evaporitna sedimentna stijena	
Lokacija	Dekar, Makedonija	
Sastav	Monomineralna stijena izgrađena od minerala gipsa $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$	
Način nastanka	Nastaje kristalizacijom iz morske vode, zajedno s drugim sulfatima i kloridima. Rastopljeni se gips godinama taložio u plitkim morskim zaljevima i na taj način stvorio naslage gipsa.	
Nalazišta	Poznata su nalazišta gipsa u SAD-u, Kanadi, Engleskoj, Njemačkoj, Poljskoj, Makedoniji, Španjolskoj i Indiji. U Hrvatskoj se kao nalazišta gipsa spominju Lika, Dalmacija te Rude u Samoborskom gorju.	
Upotreba	Koristi se u graditeljstvu pri izradi laganih pregradnih zidova, za arhitektonske ukrase i štukature, u tvornicama cementa, za izradu odljeva i vrlo raširena upotreba u medicini.	
Zanimljivosti	Školska se kreda u najvećem udjelu sastoji od gipsa, odnosno kalcijevog sulfata.	

Tip stijene	Evaporitna sedimentna stijena	
Lokacija	Rude, Samobor, Hrvatska	
Sastav	Monomineralna stijena izgrađena od minerala gipsa $\text{CaSO}_4 \cdot 2\text{H}_2\text{O}$	
Način nastanka	Nastaje kristalizacijom iz morske vode, zajedno s drugim sulfatima i kloridima. Rastopljeni se gips godinama taložio u plitkim morskim zaljevima i na taj način stvorio naslage gipsa.	
Nalazišta	Poznata su nalazišta gipsa u SAD-u, Kanadi, Engleskoj, Njemačkoj, Poljskoj, Španjolskoj i Indiji. U Hrvatskoj se kao nalazišta gipsa spominju Lika, Dalmacija te Rude u Samoborskom gorju.	
Upotreba	Koristi se u graditeljstvu pri izradi laganih pregradnih zidova, za arhitektonske ukrase i štukature, u tvornicama cementa, za izradu odljeva i vrlo raširena upotreba u medicini.	
Zanimljivosti	Pustinja Bijeli pijesci u Novom Meksiku prekrivena je zrcima gipsa. Gips nema mirisa te ne sadrži nikakve supstance koje mogu ugroziti okoliš.	

Tip stijene	Sedimentna stijena (silicijska)	
Lokacija	Obljaj, Banija, Hrvatska	
Sastav	Sastoje se od nekoliko minerala silicijske kiseline, opala, kalcedona ili kvarca. U njima se mogu naći ostaci mikroorganizama	
Način nastanka	Može nastati kemijskim procesima ili spajanjem (konfluencijom) raspršenoga silicija. Rožnjaci se kao primarna taložina često nalaze u sastavu dubokomorskih naslaga, kad bazaltoidna magma dođe u kontakt s morskom vodom, pri čemu se oslobađa velika količina silicija koji organizmi koriste za stvaranje ljuštura ili se taloži na dnu.	
Nalazišta	Na obalama La Manchea, Pariškom Bazenu, Rügenu (Njemačka) u Krakowskoj oblasti Poljske. U Hrvatskoj ga ima u Samoborskom gorju, na Baniji i u Istri.	
Upotreba	U povijesti je korišten kao građevni kamen i za izradu oružja. Bio je ključan mineralni resurs za izradu vatre, kao i kremenih upaljača u ranom vatrenom oružju, sve do kraja 18. stoljeća.	
Zanimljivosti	U sastavu se može naći i željezo od kojeg rožnjaci dobivaju žutu, smeđu, crvenkastu, tamnožutu ili tamnocrvenu boju. Primjese mangana daju im zelenkastu ili plavozelenu boju.	

Tip stijene	Sedimentna stijena (silicijska)	
Lokacija	Uvala Polje, Istra, Hrvatska	
Sastav	Sastoje se od nekoliko minerala silicijske kiseline, opala, kalcedona ili kvarca. U njima se mogu naći ostaci mikroorganizama	
Način nastanka	Može nastati kemijskim procesima ili spajanjem (konfluencijom) raspršenoga silicija. Rožnjaci se kao primarna taložina često nalaze u sastavu dubokomorskih naslaga, kad bazaltoidna magma dođe u kontakt s morskom vodom, pri čemu se oslobađa velika količina silicija koji organizmi koriste za stvaranje ljuštura ili se taloži na dnu.	
Nalazišta	Na obalama La Manchea, Pariškom Bazenu, Rügenu (Njemačka) u Krakowskoj oblasti Poljske. U Hrvatskoj ga ima u Samoborskom gorju, na Baniji i u Istri.	
Upotreba	U povijesti je korišten kao građevni kamen i za izradu oružja. Bio je ključan mineralni resurs za izradu vatre, kao i kremenih upaljača u ranom vatrenom oružju, sve do kraja 18. stoljeća.	
Zanimljivosti	Ovaj materijal je bio jedna od najčešćih materijala za izradu kamenog oruđa za vrijeme kamenog doba, zato što se razbija u tanke, oštre komade kada ga udari neki drugi tvrdi objekt (poput kamenog čekića).	

Tip stijene	Sedimentna stijena	
Lokacija	Rovinj, Istra, Hrvatska	
Sastav	Osnovni su minerali koji sadrže aluminij: gipsit, bemit, dijaspor, a može se naći i hematita, getita, kaolinita, anatasa, rutila, kvarca	
Način nastanka	Površinskim trošenjem alumosilikatnih stijena nastaje lateritni boksiti, a trošenjem površinskog sloja crvenice (terra rossa) koja prekriva karbonatne stijene nastaje krški boksit. Često ima crvenosmeđu boju zbog različitog udjela željeza.	
Nalazišta	Nalazišta su vezana uz oceane, mora, slana jezera. U Hrvatskoj je boksit iskapa u dolini Mirne za proizvodnju sumporne kiseline i stipse od početka 16. st., a kao aluminijeva ruda od 1914. Ležišta se pretežno nalaze u priobalnom području, od Istre do Imotskog.	
Upotreba	Koristi se za dobivanje aluminija, u proizvodnji abraziva, cementa, kemijskih i vatrostalnih proizvoda.	
Zanimljivosti	Nagli porast količine otkopanog boksita u Hrvatskoj uslijedio je nakon 1. svj. rata iskorištavanjem istarskih ležišta, te onih na sjevernojadranskim otocima i u sjeverozapadnoj Dalmaciji. U to doba ta su ležišta bila među vodećima u svijetu po otkopanim količinama.	

Tip stijene	Sedimentna stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Osnovni su minerali koji sadrže aluminij: gipsit, bemit, dijaspor, a može se naći i hematita, getita, kaolinita, anatasa, rutila, kvarca	
Način nastanka	Površinskim trošenjem alumosilikatnih stijena nastaje lateritni boksiti, a trošenjem površinskog sloja crvenice (terra rossa) koja prekriva karbonatne stijene nastaje krški boksit. Često ima crvenosmeđu boju zbog različitog udjela željeza.	
Nalazišta	Nalazišta boksita su u Latinskoj Americi, posebno na Jamajci i u Brazilu, a također ga ima u Venezueli, Surinamu i Gvajani. U Africi veliki prerađivač boksita je Gvineja. Čest je u Sredozemlju i na Karibima.	
Upotreba	Koristi se za dobivanje aluminija, u proizvodnji abraziva, cementa, kemijskih i vatrostalnih proizvoda.	
Zanimljivosti	Postoji i tzv. bijeli boksit koji sadrži mnogo SiO_2 , on se ne upotrebljava za proizvodnju aluminija.	

Tip stijene	Sedimentna stijena	
Lokacija	Jajce, BIH	
Sastav	Osnovni su minerali koji sadrže aluminij: gipsit, bemit, dijaspor, a može se naći i hematita, getita, kaolinita, anatasa, rutila, kvarca	
Način nastanka	Površinskim trošenjem alumosilikatnih stijena nastaje lateritni boksiti, a trošenjem površinskog sloja crvenice (terra rossa) koja prekriva karbonatne stijene nastaje krški boksit. Često ima crvenosmeđu boju zbog različitog udjela željeza.	
Nalazišta	Nalazišta boksita su u Latinskoj Americi, posebno na Jamajci i u Brazilu, a također ga ima u Venezueli, Surinamu i Gvajani. U Africi veliki prerađivač boksita je Gvineja. Čest je u Sredozemlju i na Karibima.	
Upotreba	Koristi se za dobivanje aluminija, u proizvodnji abraziva, cementa, kemijskih i vatrostalnih proizvoda.	
Zanimljivosti	Za proizvodnju glinice boksitna se ruda drobi, suši i melje u prah, koji se promiješa s natrijevom lužinom i kuha u autoklavu. Minerali bemit i hidrargilit reagiraju s natrijevom lužinom i prelaze u topljivi natrijev aluminat iz kojeg se električnom redukcijom dobiva aluminij.	

Tip stijene	Sedimentna stijena	
Lokacija	Žminj, Istra, Hrvatska	
Sastav	Osnovni su minerali koji sadrže aluminij: gipsit, bemit, dijaspor, a može se naći i hematita, getita, kaolinita, anatasa, rutila, kvarca	
Način nastanka	Površinskim trošenjem alumosilikatnih stijena nastaje lateritni boksiti, a trošenjem karbonatnih stijena nastaje krški boksiti. Često ima crvenosmeđu boju zbog različitog udjela željeza.	
Nalazišta	Boksiti su u Hrvatskoj veoma rasprostranjeni, tako da Hrvatska pripada u države, koje su bogate boksitima. Poznata su velika ležišta u Velebitu na Grginu Brijegu, kod Gračaca, Rudopolja, Mazina u Lici, u okolini Obrovca, Ervenika, Drniša i drugdje u Dalmaciji.	
Upotreba	Koristi se za dobivanje aluminija, u proizvodnji abraziva, cementa, kemijskih i vatrostalnih proizvoda.	
Zanimljivosti	Glavna nalazišta boksita vezana su uz krš. Kako su vapnenci topivi u vodi u kojoj ima CO ₂ , a boksitni minerali nisu, voda je otapala karbonatne stijene, a boksitne minerale je dugo vremena taložila u pukotine, vrtače, uvale gdje su se nakupili u velikim količinama.	

Tip stijene	Sedimentna stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Monomineralna, sastoji se od minerala natrijevog klorida - NaCl	
Način nastanka	Nastaje isparavanjem morske vode ili snižavanjem temperature mora ili slanih jezera. Može nastati i sublimacijom oko kratera vulkana. Kemijska i biokemijska stijena – evaporitna -hidratogena (nastali iz vodene otopine).	
Nalazišta	Velika ležišta halita su u Austriji (Hallein), Njemačkoj (Hannover), Poljskoj (Wieliczka), Španjolskoj (Cardona)... Izuzetno lijepi kristali nađeni su u Italiji (Sicilija), a halita ima i u BiH (Tuzla). U Hrvatskoj je nalazište u Slanom potoku kod Gornje Stubice (Medvednica).	
Upotreba	Iz kamene soli dobiva se sol koja se koristi u prehrani (kuhinjska sol), za konzerviranje hrane, za proizvodnju srebra i zlata. Koristi se i u proizvodnji umjetnih gnojiva te za posipavanje cesta.	
Zanimljivosti	Postoji niz legendi oko rudnika soli Wieliczka u Poljskoj. Za njegovo otkriće u 13.st. zaslužna je kraljica Kinga, kći hrvatsko-ugarskog kralja Bele IV i žena poljskog kralja Boleslaw Skromnog. Kraljica je svoj zaručnički prsten bacila u mađarski rudnik soli nakon čega ga je rudar pronašao u Wieliczki. Sveta Kinga je postala zaštitnica rudara u rudnicima soli. U rudniku se nalazi kapela blažene Kinge, u potpunosti napravljena od soli. Uz to ova je kapela najveća podzemna crkva na svijetu, smještena na dubini od 200 metara.	

Tip stijene	Evaporitna sedimentna stijena	
Lokacija	Tušanj, BiH	
Sastav	Monomineralna, sastoji se od minerala natrijevog klorida - NaCl	
Način nastanka	Nastaje isparavanjem morske vode ili snižavanjem temperature mora ili slanih jezera. Može nastati i sublimacijom oko kratera vulkana. Kemijska i biokemijska stijena – evaporitna -hidratogena (nastali iz vodene otopine).	
Nalazišta	Velika ležišta halita su u Austriji (Hallein), Njemačkoj (Hannover), Poljskoj (Wieliczka), Španjolskoj (Cardona)... Izuzetno lijepi kristali nađeni su u Italiji (Sicilija), a halita ima i u BiH (Tuzla). U Hrvatskoj je nalazište u Slanom potoku kod Gornje Stubice (Medvednica).	
Upotreba	Iz kamene soli dobiva se sol koja se koristi u prehrani (kuhinjska sol), za konzerviranje hrane, za proizvodnju srebra i zlata. Koristi se i u proizvodnji umjetnih gnojiva te za posipavanje cesta.	
Zanimljivosti	Rozi halit – vrsta halita koji ima ružičastu boju zbog bakterija ili različitih vrsta alga koji ispuštaju pigmente (karotenoide).	

Tip stijene	Vulkanoklastična sedimentna stijena	
Lokacija	Velika Pirešica, Slovenija	
Sastav	Vulkanski pepeo	
Način nastanka	Nastaje taloženjem te sljepljivanjem sitnijeg vulkanoklastičnog materijala poput vulkanskog pepela.	
Nalazišta	U Hrvatskoj se južno od Rogaške Slatine preko Huma na Sutli, Lepoglave, Varaždinskih Toplica do Slanja proteže rasjedna zona koja je u geološkoj literaturi poznata kao "Zona pršinaca".	
Upotreba	Zbog čvrstoće se primjenjuje u građevinarstvu. Od tufa se pravi žbuka koja se pod utjecajem vode stvrdnjava. U prošlosti su se koristile i opeke od tufa.	
Zanimljivosti	Ime je dobila po talijanskoj riječi "tufo" – meka, rastresita, pjeskovita masa. Hrvatski naziv za tuf je pršinac.	

Tip stijene	Vulkanoklastična sedimentna stijena	
Lokacija	Smrekovec, Slovenija	
Sastav	Vulkanski pepeo i fragmenti andezita	
Način nastanka	Nastaje taloženjem te sljepljivanjem sitnijeg vulkanoklastičnog materijala poput vulkanskog pepela. Vidljivi su manji fragmenati stijena andezita.	
Nalazišta	Andezitni tufovi su izuzetno česti. Javljaju se duž cijelog lanca Kordiljera i Anda, u Zapadnoj Indiji, Novom Zelandu, Japanu itd. U Lake Districtu, Sjevernom Walesu, Lorneu, Pentland Hillisu, Cheviotsu i mnogim drugim okruzima Velike Britanije.	
Upotreba	Zbog čvrstoće se primjenjuje u građevinarstvu. Od tufa se pravi žbuka koja se pod utjecajem vode stvrdnjava. U prošlosti su se koristile i opeke od tufa.	
Zanimljivosti	Tufom se čovjek služi od pretpovijesnih vremena. Megalitske kulture služile su se tufom za gradnju velikih građevina. Moai na Uskršnjem otoku izrađeni su od crvenkasto-tamnosmeđeg tufa.	

Tip stijene	Vulkanoklastična sedimentna stijena	
Lokacija	Majdanpek, Srbija	
Sastav	Vulkanski pepeo	
Način nastanka	<p>Tuf nastaje vezivanjem i kompakcijom čestica izbačenih iz vulkana čije su dimenzije uglavnom manje od 4 mm (vulkanski pepeo). Ovisno o vrsti čestica razlikuju se litoklastični (prevladavaju čestica stijena), kristaloklastični (prevladavaju čestice minerala) i vitroklastični tufovi (prevladavaju čestice stakla).</p>	
Nalazišta	<p>Tufovi imaju potencijal da se talože gdje god se dogodi eksplozivni vulkanizam, pa su stoga široko rasprostranjeni. Tuf se intenzivno koristi u Armeniji i armenskoj arhitekturi.</p>	
Upotreba	<p>Zbog čvrstoće se primjenjuje u građevinarstvu. Od tufa se pravi žbuka koja se pod utjecajem vode stvrdnjava. U prošlosti su se koristile i opeke od tufa.</p>	
Zanimljivosti	<p>Erozijsko djelovanje kiše i vjetrova oblikovalo je od tufa jedno od najljepših djela prirode, kapadokijske šešire u Turskoj, tuljke, stošce i tvorevine nalik ogromnim gljivama. Zbog lakoće obrade, tamošnji je tuf ugrađen u desetine crkava, stambenih objekata, a u novije vrijeme trgovinica i ugostiteljskih objekata.</p>	

Tip stijene	Vulkanoklastična sedimentna stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Vulkanski pepeo	
Način nastanka	Nastaje taloženjem te sljepljivanjem sitnijeg vulkanoklastičnog materijala poput vulkanskog pepela.	
Nalazišta	Tufovi imaju potencijal da se talože gdje god se dogodi eksplozivni vulkanizam, pa su stoga široko rasprostranjeni.	
Upotreba	Zbog čvrstoće se primjenjuje u građevinarstvu. Od tufa se pravi žbuka koja se pod utjecajem vode stvrdnjava. U prošlosti su se koristile i opeke od tufa.	
Zanimljivosti	Vulkanski tuf (stvrdnuti vulkanski pepeo) svjedok je nekadašnje vulkanske aktivnosti na obroncima planine Ivanščice. Sačuvani fosilni vulkan zaštićeni je geološki spomenik prirode od 1998. godine. Fosilni vulkan nalazi se uz cestu koja iz Lepoglave vodi prema Golubovcu.	

Tip stijene	Vulkanoklastična sedimentna stijena	
Lokacija	Donje Jesenje, Hrvatska	
Sastav	Tuf građen od raznovrsnih kristala (kristaloklastični tuf)	
Način nastanka	Nastaje taloženjem te sljepljivanjem sitnijeg vulkanoklastičnog materijala poput vulkanskog pepela. U kristaloklastičnom tufu prevladavaju čestice minerala.	
Nalazišta	Poznati su kristaloklastični tufovi iz Rio de Janeira. U Hrvatskoj je poznati kristaloklastični tuf u Donjem Jesenju u Hrvatskom Zagorju.	
Upotreba	Zbog čvrstoće se primjenjuje u građevinarstvu. Od tufa se pravi žbuka koja se pod utjecajem vode stvrdnjava. U prošlosti su se koristile i opeke od tufa.	
Zanimljivosti	U kristaloklastičnom tufu iz kamenoloma u Donjem Jesenju javlja se silikatni mineral zeolit, pa su velike mogućnosti njegovog iskorištavanja u medicini, agronomiji i šumarstvu, kao i za zaštitu okoliša.	

Tip stijene	Sedimentna stijena	
Lokacija	Kreševo, BIH	
Sastav	Prevladavajući sastojak je kvarc i minerali glina, može sadržavati i feldspate, tinjce, vapnenac, željezne okside te organsku tvar	
Način nastanka	Nastaje taloženjem i petrifikacijom ostataka drugih stijena djelovanjem vode, leda i vjetra, taloženjem kao rezultatom biološke aktivnosti te taloženjem iz otopine.	
Nalazišta	Nalazimo ga u regijama koje su nekada bile taložne sredine, tj. u prošlosti su sadržavale spore ili mirne vodene površine poput jezera, bara ili močvara.	
Upotreba	Nema nikakvu značajniju upotrebu. Vrlo lako se cijepa na tanke pločice, jako slaba stijena.	
Zanimljivosti	Stijena laminirane do lisnate teksture i izražene kalavosti.	

Tip stijene	Sedimentna stijena	
Lokacija	Skrad	
Sastav	Prevladavajući sastojak je kvarc i minerali glina, može sadržavati i feldspate, tinjce, vapnenac, željezne okside te organsku tvar	
Način nastanka	Nastaje taloženjem i petrifikacijom ostataka drugih stijena djelovanjem vode, leda i vjetra, taloženjem kao rezultatom biološke aktivnosti te taloženjem iz otopine.	
Nalazišta	Nalazi u regijama koje su nekada bile taložne sredine, tj. u prošlosti su sadržavale spore ili mirne vodene površine poput jezera, bara ili močvara.	
Upotreba	Nema nikakvu značajniju upotrebu. Vrlo lako se cijepa na tanke pločice, jako slaba stijena.	
Zanimljivosti	Šejl se u Hrvatskoj još naziva i glineni škrljavac.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Kreševo, BiH	
Sastav	Sadrži minerale glina, tinjce, vapnenac, željezne okside te organsku tvar	
Način nastanka	Stijena zahvaćena najnižim stupnjem regionalne metamorfoze nastala iz sitnozrnastih sedimentnih stijena kao i tufova i tufitičnih sedimenata. Prijelazni je oblik iz šejla u slejt.	
Nalazišta	Može se naći u panonskom dijelu Hrvatske.	
Upotreba	Nema nikakvu značajniju upotrebu.	
Zanimljivosti	Zbog promjene u tlaku i temperaturi minerali šejla se mijenjaju u druge minerale u slejtu, a dolazi i do reorganizacije minerala i oni postaju plosnatiji.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Papuk, Hrvatska	
Sastav	Sitne čestice gline i vulkanskog pepela	
Način nastanka	Nastaje od prvotno sitnozrnatih i muljevutih sedimenata te glinovitih stijena, koja su zahvaćena regionalnim metamorfizmom, odnosno skupinom fizikalnih i kemijskih procesa pod djelovanjem topline, povišenog tlaka i kemijski aktivnih otopina.	
Nalazišta	U Hrvatskoj na području Medvednice i slavonskih planina. Rasprostranjena na području Europe - Španjolska, područja Ujedinjenog Kraljevstva, Njemačka, Norveška, ali i Brazil, istok SAD-a, Kina, Novi Južni Wales.	
Upotreba	Koristio se još od antičkog doba, a u današnje vrijeme primjenjuje se u izradi električnih razvodnih ploča, školskih ploča, ploča za laboratorijske stolove i stolove za biljar te nadgrobni spomenika, ali i kao materijal za pokrivanje krovova. U različitim oblicima ručne obrade. Koristi se i kao krovopokrivni materijal.	
Zanimljivosti	Zbog uvjeta nastanka pri niskim temperaturama i tlaku, unutar slejta se mogu pronaći brojni fosili i ostaci malih organizama. Svježi slejtovi su obično crni, ali mogu biti zeleni ili čak crveni zbog prisustva željeza. Ovisno o sadržaju željeza može biti šaren ili točkast.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Gvozdansko, Banija	
Sastav	Sitne čestice gline i vulkanskog pepela	
Način nastanka	Nastaje od prvotno sitnozrnatih i muljevutih sedimenata te glinovitih stijena, koja su zahvaćena regionalnim metamorfizmom, odnosno skupinom fizikalnih i kemijskih procesa pod djelovanjem topline, povišenog tlaka i kemijski aktivnih otopina	
Nalazišta	U Hrvatskoj na području Medvednice i slavonskih planina. Rasprostranjena na području Europe - Španjolska, područja Ujedinjenog Kraljevstva, Njemačka, Norveška, ali i Brazil, istok SAD-a, Kina, Novi Južni Wales.	
Upotreba	Koristio se još od antičkog doba, a u današnje vrijeme primjenu nalazi u izradi električnih razvodnih ploča, školskih ploča, ploča za laboratorijske stolove i stolove za biljar te nadgrobni spomenika, ali i kao materijal za pokrivanje krovova.	
Zanimljivosti	Sleitovi su stijene s izraženim klivažom, a to je svojstvo stijene da se lomi uzduž površina koje su povezane sa strukturom, tako da se kamen može gotovo sa dlijetom raskoliti na jako tanke ploče.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Papuk, Hrvatska	
Sastav	Sadrži velike količine listića tinjaca (biotit, muskovit, sericit), klorit i kvarc ali, za razliku od slejta ne i minerale gline	
Način nastanka	Filit je metamorfozom nastao iz sitnozrnastih klastičnih sedimentnih stijena kao i tufova (piroklastične stijene).	
Nalazišta	Može se naći diljem svijeta, od Apalačkog gorja u Sjevernoj Americi do Škotskog gorja i Alpa u Europi. U Hrvatskoj ga ima na Papuku i Krndiji te Moslavačkoj gori.	
Upotreba	Mogu se lako cijepati u tanke ploče, pa se rabe kao tehničko-građevni kamen.	
Zanimljivosti	Slejt je stijena najnižeg stupnja metamorfoze, dok filit može nastati od istih stijena kao i slejt, ali je pretrpio viši stupanj metamorfoze, a daljnjom metamorfozom prelazi u tinjčev škriljavac. Filit može pružiti vrijedne informacije o geološkim uvjetima kojima je zemljopisno područje ili stijenska masa bila izložena u prošlosti.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Švicarska	
Sastav	Mulj, glina i slični materijali, u mineralnom sastavu stijene dominira muskovit	
Način nastanka	Škriljavci tipično nastaju metamorfozom sedimenata istaloženih u vrlo sporoj vodi i često se nalaze u jezerima i lagunskim naslagama, u deltama rijeka, na poplavnim ravninama i na pučini ispod baze valova. Muskovit je kalijski alumosilikat koji spada u grupu tinjaca.	
Nalazišta	U Europi se najviše škriljavca iskopa u Španjolskoj. Također se vadi u UK i dijelovima Francuske, Italije i Portugala. Brazil je drugi najveći proizvođač škriljavca. U Americi se također nalazi u Newfoundlandu, Pennsylvaniji, New Yorku, Vermontu, Maineu i Virginiji. Kina, Australija i Arktik također imaju velike rezerve škriljevca.	
Upotreba	U graditeljstvu kao arhitektonsko-građevni kamen.	
Zanimljivosti	Škriljavci imaju izraženu folijaciju. Radi ove karakteristike metamorfne stijene su slične sedimentnim stijenama, iako nije slojevitost ta koja uzrokuje anizotropiju nego folijacija, težnja dijeljenju u jednoj ravnini kroz stijenu.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Pohorje, Slovenija	
Sastav	Mulj, glina i slični materijali, od minerala u sastavu stijene dominiraju klorit i muskovit	
Način nastanka	Škriljavac nastaje na visokoj temperaturi i sastoji se od zrnaca većih od onih kod filita. Ima karakterističnu škriljavu strukturu, koja se očituje u paralelnom slaganju lističastih minerala (tinjci) i štapičastih minerala (amfiboli).	
Nalazišta	Pohorje, Slovenija, kamen poznat kao pohorski škriljavac.	
Upotreba	Kao arhitektonsko-građevni kamen za vanjsko i unutarnje polaganje na podove i zidove, kao i za pokrivanje krovova.	
Zanimljivosti	Muskovit je mineral svijetle, sjajne boje, ne sadrži željezo i zato je otporan na trošenje. Odličan je izolator, a nekada se rabio i kao zamjena za staklo.	

KVARC - BIOTITNI ŠKRILJAVAC

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Papuk, Hrvatska	
Sastav	Mulj, glina i slični materijali, u mineralnom sastavu stijene dominiraju kvarc i biotit	
Način nastanka	Nastaje pod utjecajem visokih temperatura, tlaka i deformacija. U procesu dugom milijunima godina škriljavac nastaje iz najfinijeg glinenog blata. Tako se formira tipična struktura škriljavca uz prisutnost kvarca i biotita.	
Nalazišta	Jezgra Papuka izgrađena je od škriljavaca i filita. Moslavačka gora sadrži biotitski škriljavac.	
Upotreba	U graditeljstvu kao arhitektonsko-građevni kamen.	
Zanimljivosti	Cijenjen kao građevinski materijal još u antiци. Koristili su ga Rimljani, a u srednjem vijeku je služio za pokrivanje dvoraca, crkva te bogataških kuća. Nakon što je bio zaboravljen, posljednjih trideset godina doživljava renesansu.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Tulare, Srbija	
Sastav	Mulj, glina i slični materijali te tinjac (slojeviti silikat)	
Način nastanka	Nastaje metamorfozom sitnozrnatih sedimentnih stijena, ali i felsičnih i neutralnih magmatskih stijena.	
Nalazišta	Rasprostranjen na dnu oceana, u bazenima plitkih mora i poplavnim krajevima uz rijeke. Vrlo je cijenjen u Njemačkoj, vadi ga se u gorju Eifel u suvremenim rudnicima, a dosta se koristi i u Sloveniji. U Hrvatskoj ga ima na Papuku.	
Upotreba	Zbog specifične teksture moguće ga je cijepati u ploče, pa se koristi u graditeljstvu za pokrivanje krovova.	
Zanimljivosti	U Engleskoj se najviše koristio za krovovišta. Koristio se i u zapadnoj i sjevernoj Europi tijekom srednjeg i kasnog srednjeg vijeka. Škriljavac je bio sveprisutan i mogao se lako obraditi čak i u kućanstvima. Tinjčevi škriljavci nazivaju se još i mikašisti.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Mislinja, Pohorje, Slovenija	
Sastav	Mulj, glina i slični materijali te tinjac (slojeviti silikat)	
Način nastanka	<p>Nastaje pod utjecajem visokih temperatura, tlaka i deformacija. U procesu dugom milijunima godina škriljavac nastaje iz najfinijeg glinenog blata. Tako se formira tipična struktura škriljavca uz prisutnost slojeva tinjca.</p>	
Nalazišta	<p>Rasprostranjen na dnu oceana, u bazenima plitkih mora i poplavnim krajevima uz rijeke. Vrlo je cijenjen u Njemačkoj, vadi ga se u gorju Eifel u suvremenim rudnicima, a dosta se koristi i u Sloveniji. U Hrvatskoj ga ima na Papuku.</p>	
Upotreba	<p>Kao arhitektonsko-građevni kamen za vanjsko i unutarnje polaganje na podove i zidove, kao i za pokrivanje krovova.</p>	
Zanimljivosti	<p>Povijesno gledano, škriljavac se koristio za ploče za pisanje, školske ploče za pisanje, stolove za biljar, oznake za groblja, brusove i ploče stolova. Budući da je dobar električni izolator, također se koristio za rane električne ploče i razvodne kutije.</p>	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Selečka planina, Makedonija	
Sastav	Mulj, glina i slični materijali te tinjci	
Način nastanka	Nastaje pod utjecajem visokih temperatura, tlaka i deformacija. U procesu dugom milijunima godina škriljavec nastaje iz najfinijeg glinenog blata. Tako se formira tipična struktura škriljavca uz prisutnost slojeva tinjca.	
Nalazišta	Rasprostranjen na dnu oceana, u bazenima plitkih mora i poplavnim krajevima uz rijeke. Vrlo je cijenjen u Njemačkoj, vadi ga se u gorju Eifel u suvremenim rudnicima, a dosta se koristi i u Sloveniji. U Hrvatskoj ga ima na Papuku.	
Upotreba	Kao arhitektonsko-građevni kamen za vanjsko i unutarnje polaganje na podove i zidove, kao i za pokrivanje krovova.	
Zanimljivosti	Postoje i uljni i naftni škriljavci, koji izgledaju slično, ali su sedimentne stijene te mogu sadržavati ugljikovodike.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Papuk, Hrvatska	
Sastav	Mulj, glina i slični materijali te tinjci	
Način nastanka	<p>Nastaje pod utjecajem visokih temperatura, tlaka i deformacija. U procesu dugom milijunima godina škriljavec nastaje iz najfinijeg glinenog blata. Tako se formira tipična struktura škriljavca uz prisutnost slojeva tinjca.</p>	
Nalazišta	<p>Rasprostranjen na dnu oceana, u bazenima plitkih mora i poplavnim krajevima uz rijeke. Vrlo je cijenjen u Njemačkoj, vadi ga se u gorju Eifel u suvremenim rudnicima, a dosta se koristi i u Sloveniji. U Hrvatskoj ga ima na Papuku.</p>	
Upotreba	<p>Kao arhitektonsko-građevni kamen za vanjsko i unutarnje polaganje na podove i zidove, kao i za pokrivanje krovova.</p>	
Zanimljivosti	<p>Boja škriljavca ovisi o sastavu. Općenito, što je veći sadržaj organske tvari u škriljavcu, to je njegova boja tamnija. Prisutnost hematita i limonita (hidratiziranog željeznog oksida) daje crvenkastu i ljubičastu boju, a dvovalentno željezo daje plave, zelene i crne nijanse. Škriljanci s velikim postotkom kalcita imaju svijetlosivu ili žućkastu boju.</p>	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Sljeme, Medvednica	
Sastav	Zeleni škriljavac je fino do srednje zrnasta listnata metamorfna stijena u kojoj dominiraju klorit, aktinolit i epidot, sa ili bez albita, kvarca i kalcita	
Način nastanka	Nastaju retrogradnom metamorfozom uz sudjelovanje mineralnih otopina, iz bazičnih i neutralnih magmatskih te metamorfnih stijena, amfibolita i škriljavaca, u uvjetima niskog stupnja metamorfoze.	
Nalazišta	U Hrvatskoj se zeleni škriljavci povezuju uz Medvednicu, a ima ih i na Psunju. Nađen je na svim kontinentima, osim Antarktici.	
Upotreba	Škriljavci su komercijalno važni, posebno u keramičkoj industriji. Vrijedna su sirovina za crijep, ciglu i keramiku i predstavljaju glavni izvor glinice za Portland cement.	
Zanimljivosti	Zeleni škriljavac je otporan na ultraljubičasto zračenje i ne blijedi tokom cijelog vijeka trajanja.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Sljeme, Medvednica	
Sastav	Zelena boja je posljedica sadržanih minerala, među kojima ima najviše epidota, klorita, aktinolita i albita	
Način nastanka	Metamorfizmom bazaltnih lava iz oceanske kore nastaju tamnozeleno stijene poznate kao zeleni škriljavci.	
Nalazišta	Facies zelenih škriljavca prevladava u srednjim razinama oceanske kore i gornjim razinama orogenih pojaseva na dubini od 8 do 50 km. U Hrvatskoj ga ima na Medvednici i Psunju.	
Upotreba	Škriljavci su komercijalno važni, posebno u keramičkoj industriji. Vrijedna su sirovina za crijep, ciglu i keramiku i predstavljaju glavni izvor glinice za Portland cement.	
Zanimljivosti	Zeleni škriljavac je stijena koju možemo nazvati simbolom Medvednice. Od nje je građen središnji dio Medvednice, a služila je i kao građevinski kamen, tako da su od nje sagrađeni: kapelica Majke Božje Sljemenske, dio Tomislavovog doma, bivša bolnica Brestovac, te mnogi portali zagrebačkih kuća.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Zeleni škriljavac je fino do srednje zrnasta lisnata metamorfna stijena u kojoj dominiraju klorit, aktinolit i epidot, sa ili bez albita, kvarca i kalcita	
Način nastanka	Nastaju retrogradnom metamorfozom uz sudjelovanje mineralnih otopina, iz bazičnih i neutralnih magmatskih te metamorfnih stijena, amfibolita i škriljavaca, u uvjetima niskog stupnja metamorfoze.	
Nalazišta	U Hrvatskoj se zeleni škriljavci povezuju uz Medvednicu, a ima ih i na Psunju. Nađen je na svim kontinentima, osim Antarktici.	
Upotreba	Škriljavci su komercijalno važni, posebno u keramičkoj industriji. Vrijedna su sirovina za crijep, ciglu i keramiku i predstavljaju glavni izvor glinice za Portland cement.	
Zanimljivosti	Škriljavac se također može koristiti za proizvodnju gline miješanjem sitnozrnatog škriljavca s vodom. Ta se glina zatim koristi za proizvodnju cigle koja se koristi u gradnji.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Sastoji se od feldspata, kvarca i tinjca te nešto amfibola, piroksena, granata, silimanita, epidota, kordijerita, grafitu	
Način nastanka	Gnajs nastaje metamorfozom granita (ortognajsi) ili uslijed visokog stupnja metamorfoze sedimentnih stijena (paragnajsi). Gnajs je slojevita stijena s potpuno kontinuiranom segregacijom različitih minerala. Tamniji proslojci su bogati biotitom i hornblendom dok svjetliji sadrže kvarc i feldspat.	
Nalazišta	Gnajsji su uobičajeni u drevnoj kori kontinentalnih štitova. Od gnajsa su izgrađeni dijelovi Afrike, kao i Azije i Australije. U Hrvatskoj ih je moguće naći u središnjim dijelovima nekih naših planina, npr. Medvednice, Papuka, Fruške gore.	
Upotreba	Folijacija gnajsa nije toliko intenzivna kao kod škrljavaca pa je stoga čvrstoća stijene puno veća. Iz tog razloga gnajs je pogodniji kao građevni materijal u odnosu na škrljavac. Koristi se za gradnju, kao ukrasni građevni kamen ili kao podloga u građevinarstvu.	
Zanimljivosti	Kod gnajsa se mineralna zrna lako vide golim okom i tvore očite kompozicijske slojeve, ali gnajs ima slabu sklonost lomljenju duž tih slojeva. Neke od najstarijih stijena na Zemlji su gnajsevi.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Papuk, Hrvatska	
Sastav	Sastoji se od feldspata, kvarca i tinjca te nešto amfibola, piroksena, granata, silimanita, epidota, kordijerita, grafitu	
Način nastanka	Nastao je kataklastičnim metamorfizmom za koju je svojstveno mehaničko usitnjavanje minerala. Nema karakterističnu strukturu proslrojaka već su srna pomiješana i ponovo slijepljena.	
Nalazišta	U Hrvatskoj ih je moguće naći u središnjim dijelovima nekih naših planina, npr. Medvednice, Papuka, Fruške gore.	
Upotreba	Koristi se za gradnju, kao ukrasni građevni kamen ili kao podloga u građevinarstvu.	
Zanimljivosti	Naziv gnajns potječe od njemačkog glagola gneist (iskriti; tako se zove jer stijena svjetluca). Kataklastični gnajns ima tzv. okcastu ili flaser strukturu s karakterističnim izgledom minerala.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Kamisija, Pohorje, Slovenija	
Sastav	Glavni sastojak su amfiboli (hornblenda) te nešto plagioklasa. Od ostalih minerala mogući granat, epidot, zoisit, ilmenit, titanit	
Način nastanka	Amfibolit nastaje regionalnim metamorfizmom srednjega do visokoga stupnja ili bazičnih stijena kad nastaje orto-amfibolit ili pak metamorfozom kalcijem obogaćenih stijena (para-amfibolit).	
Nalazišta	Amfiboliti se nalazi u raznim zemljama diljem svijeta. Kamenolomi u Hrvatskoj: Pleterac (Moslavačka gora), Vetovo (Papuk).	
Upotreba	Upotrebljava se kao tucanik u građevinarstvu. Otporan je na habanje, pa se koristi kao tehničko-građevni kamen. Moguće i korištenje kao dekorativni kamen.	
Zanimljivosti	Amfibolit je bio omiljeni materijal za izradu alata za tesanje drva u srednjoeuropskom ranom neolitiku.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Vetovo, Papuk, Hrvatska	
Sastav	Glavni sastojak su amfiboli (hornblenda) te nešto plagioklasa. Od ostalih minerala mogući granat, epidot, zoisit, ilmenit, titanit	
Način nastanka	Amfibolit nastaje regionalnim metamorfizmom srednjega do visokoga stupnja ili bazičnih stijena kad nastaje orto-amfibolit ili pak metamorfozom kalcijem obogaćenih stijena (para-amfibolit).	
Nalazišta	Amfiboliti se nalazi u raznim zemljama diljem svijeta. Kamenolomi u Hrvatskoj: Pleterac (Moslavačka gora), Vetovo (Papuk).	
Upotreba	Upotrebljava se kao tucanik u građevinarstvu. Otporan je na habanje, pa se koristi kao tehničko-građevni kamen. Moguće i korištenje kao dekorativni kamen.	
Zanimljivosti	Nalazište amfibolita na planini Gore u Adirondacksu u New Yorku, sadrže značajne količine granata. Ako je prisutno dovoljno granata i ako je odgovarajuće kvalitete, amfibolit se može iskopati, a granat izvući za upotrebu kao abraziv.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Krasnić, Banija, Hrvatska	
Sastav	Glavni sastojak su amfiboli (hornblenda) te nešto plagioklasa. Od ostalih minerala mogući granat, epidot, zoisit, ilmenit, titanit	
Način nastanka	Amfibolit nastaje regionalnim metamorfizmom srednjega do visokoga stupnja ili bazičnih stijena kad nastaje orto-amfibolit ili pak metamorfozom kalcijem obogaćenih stijena (para-amfibolit).	
Nalazišta	Amfiboliti se nalazi u raznim zemljama diljem svijeta. Kamenolomi u Hrvatskoj: Pleterac (Moslavačka gora), Vetovo (Papuk).	
Upotreba	Upotrebljava se kao tucanik u građevinarstvu. Otporan je na habanje, pa se koristi kao tehničko-građevni kamen. Moguće i korištenje kao dekorativni kamen.	
Zanimljivosti	U većim nalazištima reže se kao kamen za oblaganje na vanjskoj strani zgrada ili u unutarnjim prostorima. Neki od najatraktivnijih komada izrezani su za kuhinjske radne površine. U ovim arhitektonskim namjenama, amfibolit je jedna od mnogih vrsta kamena koji se prodaju kao "crni granit".	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Mislinja, Pohorje, Slovenija	
Sastav	Glavni sastojak su amfiboli (hornblenda) te nešto plagioklasa. Od ostalih minerala mogući granat, epidot, zoisit, ilmenit, titanit.	
Način nastanka	Amfibolit nastaje regionalnim metamorfizmom srednjega do visokoga stupnja ili bazičnih stijena kad nastaje orto-amfibolit ili pak metamorfozom kalcijem obogaćenih stijena (para-amfibolit).	
Nalazišta	Amfiboliti se nalazi u raznim zemljama diljem svijeta. Kamenolomi u Hrvatskoj: Pleterac (Moslavačka gora), Vetovo (Papuk).	
Upotreba	Upotrebljava se kao tucanik u građevinarstvu. Otporan je na habanje, pa se koristi kao tehničko-građevni kamen. Moguće i korištenje kao dekorativni kamen.	
Zanimljivosti	Naziv potječe od grčke riječi amphibolos, što znači "dvosmislen", a ime mu je dao poznati francuski kristalograf i mineralog René-Just Haüy.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Moslavačka gora, Hrvatska	
Sastav	Glavni sastojak je kalcit i/ili dolomit, a od primarnih nečistoća u sedimentu nastaju metamorfni minerali (fosferit, pirokseni, tinjci)	
Način nastanka	Nastaje metamorfozom karbonatnih stijena vapnenaca i dolomita u uvjetima povišene temperature i litostatskog tlaka.	
Nalazišta	Mramora ima po cijelom svijetu. Glavni proizvođači mramora su Turska, Grčka, Italija, Kina, Indija i Španjolska. Najpoznatiji i cijenjen je mramor iz Carrare u Italiji. U Hrvatskoj mramora ima u okolici Sinja, na Medvednici i Moslavačkoj gori. Kod Jablanice u BiH ima bogatih naslaga mramora.	
Upotreba	Mramor se može lako rezati, obrađivati i polirati zbog toga se odavno upotrebljava u kiparstvu i graditeljstvu. U likovnoj umjetnosti je cijenjen zbog svoje mliječne boje, poluprozirnosti i toploti koja podsjeća na ljudski dodir.	
Zanimljivosti	Čisti mramor snježnobijele je boje, primjese metalnih oksida daju mu žutu, smeđu ili crvenkastu boju, grafit, ugljen i bitumen sivu ili crnu, a klorit zelenkastu boju.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Bliznac, Medvednica, Hrvatska	
Sastav	Glavni sastojak je kalcit i/ili dolomit, a od primarnih nečistoća u sedimentu nastaju metamorfni minerali (fosferit, pirokseni, tinjci).	
Način nastanka	Nastaje metamorfozom karbonatnih stijena vapnenaca i dolomita u uvjetima povišene temperature i litostatskog tlaka.	
Nalazišta	Mramora ima po cijelom svijetu. Glavni proizvođači mramora su Turska, Grčka, Italija, Kina, Indija i Španjolska. Najpoznatiji i cijenjen je mramor iz Carrare u Italiji. U Hrvatskoj mramora ima u okolici Sinja, na Medvednici i Moslavačkoj gori. Kod Jablanice u BiH ima bogatih naslaga mramora.	
Upotreba	Mramor se može lako rezati, obrađivati i polirati zbog toga se odavna upotrebljava u kiparstvu i graditeljstvu. U likovnoj umjetnosti je cijenjen zbog svoje mliječne boje, poluprozirnosti i toploti koja podsjeća na ljudski dodir.	
Zanimljivosti	Ako se po mramornim pločicama (prirodnim) prolije klorovodična kiselina stijena se topi, a razvija se ugljikov (IV) oksid.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Bakovidi, Bosna	
Sastav	Glavni sastojak je kalcit i/ili dolomit, a od primarnih nečistoća u sedimentu nastaju metamorfni minerali (fosferit, pirokseni, tinjci)	
Način nastanka	Nastaje metamorfozom karbonatnih stijena vapnenaca i dolomita u uvjetima povišene temperature i litostatskog tlaka.	
Nalazišta	Mramora ima po cijelom svijetu. Glavni proizvođači mramora su Turska, Grčka, Italija, Kina, Indija i Španjolska. Najpoznatiji i najcijenjeniji je mramor iz Carrare u Italiji. U Hrvatskoj mramora ima u okolici Sinja, na Medvednici i Moslavačkoj gori. Kod Jablanice u BiH ima bogatih naslaga mramora.	
Upotreba	Mramor se može lako rezati, obrađivati i polirati zbog toga se odavna upotrebljava u kiparstvu i graditeljstvu. U likovnoj umjetnosti je cijenjen zbog svoje mliječne boje, poluprozirnosti i topline koja podsjeća na ljudski dodir.	
Zanimljivosti	Brački mramor je cijenjen u cijelome svijetu, ima ga u Bijeloj kući u Washingtonu, Dioklecijanovoj palači, Meštrovićev Indijanac u Chicagu. No, brački mramor nije uopće mramor, već se tako naziva vrlo kvalitetna vrsta sitnozrnatoga rudistnoga vapnenca.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Glavni sastojak je kalcit i/ili dolomit, a od primarnih nečistoća u sedimentu nastaju metamorfni minerali (fosferit, pirokseni, tinjci)	
Način nastanka	Nastaje metamorfozom karbonatnih stijena vapnenaca i dolomita u uvjetima povišene temperature i litostatskog tlaka.	
Nalazišta	Mramora ima po cijelom svijetu. Glavni proizvođači mramora su Turska, Grčka, Italija, Kina, Indija i Španjolska. Najpoznatiji i najcijenjeniji je mramor iz Carrare u Italiji. U Hrvatskoj mramora ima u okolici Sinja, na Medvednici i Moslavačkoj gori. Kod Jablanice u BiH ima bogatih naslaga mramora.	
Upotreba	Mramor se može lako rezati, obrađivati i polirati zbog toga se odavna upotrebljava u kiparstvu i graditeljstvu. U likovnoj umjetnosti je cijenjen zbog svoje mliječne boje, poluprozirnosti i topline koja podsjeća na ljudski dodir.	
Zanimljivosti	Od mramora su u antičko doba nastala najljepša kiparska djela i najznačajnije građevine antike. Skulpture su nastale od čuvenog mramora s grčkog otoka Parosa i brda Pentelikona.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Glavni sastojak je kalcit i/ili dolomit, a od primarnih nečistoća u sedimentu nastaju metamorfni minerali (fosferit, pirokseni, tinjci)	
Način nastanka	Nastaje metamorfozom karbonatnih stijena vapnenaca i dolomita u uvjetima povišene temperature i litostatskog tlaka.	
Nalazišta	Mramora ima po cijelom svijetu. Glavni proizvođači mramora su Turska, Grčka, Italija, Kina, Indija i Španjolska. Najpoznatiji i najcijenjeniji je mramor iz Carrare u Italiji. U Hrvatskoj mramora ima u okolici Sinja, na Medvednici i Moslavačkoj gori. Kod Jablanice u BiH ima bogatih naslaga mramora.	
Upotreba	Mramor se može lako rezati, obrađivati i polirati zbog toga se odavna upotrebljava u kiparstvu i graditeljstvu. U likovnoj umjetnosti je cijenjen zbog svoje mliječne boje, poluprozirnosti i topline koja podsjeća na ljudski dodir.	
Zanimljivosti	Naziv mramor potječe od grčkih riječi μάρμαρον (mármaron) ili μάρμαρος (mármaros) što znači "kristalna stijena", "svjetlucavi kamen".	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Glavni sastojak je kalcit i/ili dolomit, a od primarnih nečistoća u sedimentu nastaju metamorfni minerali (fosferit, pirokseni, tinjci)	
Način nastanka	Nastaje metamorfozom karbonatnih stijena vapnenaca i dolomita u uvjetima povišene temperature i litostatskog tlaka.	
Nalazišta	Mramora ima po cijelom svijetu. Glavni proizvođači mramora su Turska, Grčka, Italija, Kina, Indija i Španjolska. Najpoznatiji i najcijenjeniji je mramor iz Carrare u Italiji. U Hrvatskoj mramora ima u okolici Sinja, na Medvednici i Moslavačkoj gori. Kod Jablanice u BiH ima bogatih naslaga mramora.	
Upotreba	Mramor se može lako rezati, obrađivati i polirati zbog toga se odavna upotrebljava u kiparstvu i graditeljstvu. U likovnoj umjetnosti je cijenjen zbog svoje mliječne boje, poluprozirnosti i topline koja podsjeća na ljudski dodir.	
Zanimljivosti	Taj Mahal, jedno od novih svjetskih čuda, sagrađen je od mramora.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Galovina, Ukrajina	
Sastav	Bazični do neutralni plagioklas, piroksen i granat, može sadržavati i druge minerale poput kalijevog feldspata, kvarca itd.	
Način nastanka	Granuliti su metamorfne stijene koje su pretrpjele visoke temperature uz umjereni do visoki tlak. Imaju granoblastičnu strukturu koja izgleda kao zrnata struktura kod magmatskih stijena. Neki granuliti su pretrpjeli dekompresiju od velikih dubina do plićih nivoa kore na visokim temperaturama, a drugi su se hladili na većim dubinama unutar Zemlje.	
Nalazišta	Poznati su granuliti iz Saske pokrajine u Njemačkoj, veća nalazišta ima i u Indiji te Škotskoj.	
Upotreba	U graditeljstvu kao ukrasni kamen.	
Zanimljivosti	Nekada su te stijene smatrane arhajskim gnajsevima posebne vrste. Johannes Georg Lehmann iznio je hipotezu da je njihovo sadašnje stanje prvenstveno uzrokovano silama koje su ga drobile u čvrstom stanju, mljele i razbijale njihove minerale, dok ih je pritisak kojem su bili izloženi spojio u koherentnu stijenu.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Zg. Bistrica, Pohorje, Slovenija	
Sastav	Sastoji se od granata i piroksena (omfacita) ili amfibola	
Način nastanka	Eklogit nastaje metamorfozom iz bazične magmatske stijene u uvjetima vrlo visoka tlaka i širokog spektra temperature, niske temperature u zonama subdukcije te srednje i vrlo visoke temperature u Zemljinom plaštu.	
Nalazišta	Eklogit se nalazi na nekoliko mjesta u tzv. serpentinskoj zoni u Bosni te u jugoistočnom dijelu Pohorja, u Sloveniji.	
Upotreba	Zbog atraktivnog izgleda eklogit s Pohorja se koristi za izradu nakita.	
Zanimljivosti	Tijekom nastanka pohorskih eklogita, nema sumnje da su se u njima kristalizirali mali dijamanti, ali nažalost nisu preživjeli transport na površinu, već su se zbog presporog izdizanja na površinu raspali u grafit.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Mala Kopa, Pohorje, Slovenija	
Sastav	Od silikatnih minerala u skarnu se susreću: ilvait, andradit, pirokseni, amfiboli, epidot i vezuvijan, a od ruda: hematit, magnetit, pirit, pirotin, galenit i sfalerit	
Način nastanka	Skarn se formira uslijed kontaktnoga metamorfizma kada je osim povišenja temperature došlo i do cirkulacije fluida. Najčešće se radi o magmatskim hidrotermalnim fluidima koji su transportirani ili stvoreni intruzijom u interakciji s karbonatnim materijalom.	
Nalazišta	Postoje mnoga značajna ekonomska nalazišta skarna: Pine Creek u Kaliforniji za volfram; Twin Buttes u Arizoni i Bingham Canyon, Utah, SAD za bakar; OK Tedi u Papua Nova Gvineja za zlato i bakar; Avelbury u Tasmaniji za nikal te kositar - bakar u Indiji.	
Upotreba	Koristi se za izradu umjetnina, nakita, u proizvodnji zlata, srebra i metala, u proizvodnji magnezija i vatrostalnih materijala od dolomita. Kao građevinski kamen, kamen za oblaganje i popločavanje.	
Zanimljivosti	Epidot je mineral, kalcijev-aluminijev-željezni-silikat, nastao dinamskom, kontaktnom ili hidrotermalnom metamorfozom. Raširen u metamorfnim stijenama, daje zelenkastu boju.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Moslavačka gora, Hrvatska	
Sastav	Sastoje se od kordijerita kao glavnog minerala i kvarca, feldspata, biotita, muskovita i piroksena kao karakterističnih minerala	
Način nastanka	Nastaje uslijed kontaktnog metamorfizma stijene bogate glinom s magmatskim tijelom na visokim temperaturama i malim dubinama. Kordijerit je mineral, magnezij-željezo- aluminij-ciklosilikat koji se javlja u kontaktnom ili regionalnom metamorfizmu glinovitih stijena.	
Nalazišta	Poznata su nalazišta hornfelsa u Tanzaniji, Kamerunu, istočnoj Africi i zapadnoj Africi. Stijene se također nalaze u Australiji i Novom Zelandu. U Hrvatskoj ga ima na Moslavačkoj gori.	
Upotreba	U građevinarstvu kao kamen za popločavanje i oblaganje. Također, za izradu agregata za ceste.	
Zanimljivosti	Hornfels je grupni naziv za skup kontaktnih metamornih stijena koje su nastale pod utjecajem vrućih intruzivnih magmatskih tijela i koje su postale masivne, tvrde, rascjepkane, a u nekim slučajevima izuzetno čvrste i izdržljive.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Mogu imati jako različiti mineraloški sastava, što ovisi o početnoj stijeni koja je zahvaćena metamorfozom	
Način nastanka	Nastaje dinamičkom prekristalizacijom sastavnih minerala što rezultira smanjenjem veličine zrna stijene pod djelovanjem usmjerenog tlaka u rasjednim zonama u dubini Zemljine kore pri temperaturama višima od 250 °C	
Nalazišta	Miloniti se općenito razvijaju u zonama duktilnog smicanja gdje su fokusirane visoke stope naprežanja, na dubinama ne manjim od 4 km.	
Upotreba	U građevinarstvu za izradu agregata za ceste.	
Zanimljivosti	Milonit je dobio ime prema grčkom <i>mylos</i> , što znači mlin, upravo zbog načina nastanka. Pri niskim temperaturama ne dolazi do metamorfoze već se minerali krto lome i nastaje breča.	

Tip stijene	Metamorfna stijena	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Mogu imati jako različiti mineraloški sastava, što ovisi o početnoj stijeni koja je zahvaćena metamorfozom	
Način nastanka	Nastaje dinamičkom prekrizacijom sastavnih minerala što rezultira smanjenjem veličine zrna stijene pod djelovanjem usmjerenog tlaka u rasjednim zonama u dubini Zemljine kore pri temperaturama višima od 250 °C	
Nalazišta	Miloniti se općenito razvijaju u zonama duktilnog smicanja gdje su fokusirane visoke stope naprezanja, na dubinama ne manjim od 4 km.	
Upotreba	U građevinarstvu za izradu agregata za ceste.	
Zanimljivosti	Milonit je dobio ime prema grčkom <i>mylos</i> , što znači mlin, upravo zbog načina nastanka. Pri niskim temperaturama ne dolazi do metamorfoze već se minerali krto lome i nastaje breča.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Radoboj, RH	
Sastav	Sumpor (S)	
Način nastanka	<p>Mineral je magmatskog i sedimentnog postanka. Pri vulkanskim aktivnostima nastaje sublimacijom sumpornih para i oksidacijom sumporovodika. Sumpor sedimentnog postanka može nastati hidatogeno i organogeno.</p>	
Nalazišta	<p>Hidratogenog sumpora ima u Hrvatskoj kod Radoboja i kod Siverića te u sumpornim izvorima (Varaždinske toplice, Split). Sumpora magmatskog postanka ima u Japanu, Indoneziji i oko svih aktivnih vulkana. Sumpor sedimentnog postanka: Italija, Poljska, Rusija, Meksiko, SAD.</p>	
Upotreba	<p>Raznolika upotreba: u medicini, proizvodnji sumporne kiseline i ugljikova disulfida, služi kao sirovina za gnojiva, insekticide, fungicide, lijekove, organske boje, barut, šibice, za proizvodnju automobilskih guma te za sumporenje bačvi u vinogradarstvu.</p>	
Zanimljivosti	<p>SAD je najveći proizvođač sumpora na svijetu. Podzemne naslage sumpora se tale vodenom parom zagrijanom na 160 °C te se pumpama izvlače na površinu, gdje se otopljeni sumpor skladišti u drvene sanduke i nakon hlađenja transportira dalje.</p>	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Brusnik kod Pakraca, RH	
Sastav	Ugljik (C)	
Način nastanka	U prirodi nastaje uglavnom pri metamorfozi sedimenata koji sadržavaju ugljenastu tvar organskog podrijetla ili se može osloboditi iz kalcita asimiliranoga granitnom magmom.	
Nalazišta	Nalazišta grafita u Rusiji, SAD-u, Kanadi, Meksiku, Njemačkoj, Austriji. U Hrvatskoj ga ima malo, nešto na Psunju i Papuku.	
Upotreba	Grafit se koristi kao termički otporno mazivo, u proizvodnji elektroda, kao materijal za izradbu lonaca i kalupa za taljenje i lijevanje metala te se nalazi u olovkama.	
Zanimljivosti	Grafit suspendiran u ulju dobro je sredstvo za zaštitu od korozije i za podmazivanje satova, brava i malih strojnih dijelova.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Trepča, Kosovo	
Sastav	Olovo-sulfid (PbS)	
Način nastanka	<p>Nastaje kristalizacijom iz hidrotermalnih otopina, a to su vruće vodene otopine, kompleksnog sastava, glavni sastojci Na, K, Ca i Cl, ali nose i čitav niz drugih elemenata u manjim koncentracijama.</p>	
Nalazišta	<p>Dolazi u hidrotermalnim žilama vrlo često sa sfaleritom. Značajna nalazišta su: SAD, Australija, Njemačka, Češka, Kosovo (Trepča), Makedonija, Slovenija, BiH. U Hrvatskoj ga ima na Medvednici, Samoborskoj Gori te u Lici.</p>	
Upotreba	<p>Koristi se kao ruda olova. Iz njega se koristi olovo za izradu cijevi, limova, peleta te zaštitnih sita. Koristi se za izradu nakita.</p>	
Zanimljivosti	<p>Egipćani su galenit koristili za izradu kozmetike. Galenit je, iako ne najbolji, vodič električne energije i topline. Naziva se još i olovni sjajnik.</p>	

Tip stijene	Minerali	
Lokacija	Medvednica, RH	
Sastav	Kvarc i galenit	
Način nastanka	Kvarc je jedan od najčešćih minerala na Zemlji, kristalizira izravno iz kisele magme. Galenit nastaje kristalizacijom iz hidrotermalnih otopina.	
Nalazišta	U Hrvatskoj su poznate kvarcne žile na Medvednici, Moslavačkoj gori, Psunju i Krndiji.	
Upotreba	Može se koristiti za izradu dekorativnih predmeta.	
Zanimljivosti	Ime kvarc dolazi od grčke riječi krystallos što znači led. Do srednjeg vijeka smatralo se da je kvarc kristal zaleđene superčiste vode.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Vetovo, Makedonija	
Sastav	Cink-sulfid (ZnS)	
Način nastanka	<p>Nastaje iz hidrotermalnih otopine, a to su vruće vodene otopine, kompleksnog sastava, glavni sastojci Na, K, Ca i Cl, ali nose i čitav niz drugih elemenata u manjim koncentracijama. Sfalerit najčešće dolazi zajedno s galenitom, piritom i drugim sulfidima.</p>	
Nalazišta	<p>Kanada, SAD, Rusija, Australija, Poljska, Meksiko, Italija, Švicarska, Švedska, Kosovo.</p>	
Upotreba	<p>Važna je ruda za dobivanje cinka. Iz njega se dobiva još i kadmij, galij i indij.</p>	
Zanimljivosti	<p>Sfalerit je poznati i pod nazivom cink blenda te „sunčevi blistavac“. Danas je ovaj mineral pronašao primjenu u industriji i medicini. Cinkov oksid koji se dobiva iz sfalerita se koristi za izradu krema, pudera i pasta za zube.</p>	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Kreševo, Bosna	
Sastav	Živin (II) sulfid (HgS) – najvažnija živina ruda	
Način nastanka	Nastaje u području ugaslih vulkana hidrotermalnim putem na prilično niskoj temperaturi. Često je u zajednici sa srebrom Ag, As ₄ S ₄ , piritom FeS ₂ , Sb ₂ S ₃ , vapnencem CaCO ₃ , kvarcom SiO ₂ .	
Nalazišta	Veliki rudnici cinabarita nalaze se u Španjolskoj (Almadén), Kaliforniji (New Almaden, New Idria), Italiji (Monte Amiata, Toskana) i Slovenija (Idrija). U Hrvatskoj ga ima kod Čabra i na Samoborskoj Gori.	
Upotreba	Važna je ruda za dobivanje žive. Upotrebljava se u proizvodnji boja. Iako je izrazito dekorativan, zbog male čvrstoće i neotpornosti na visoke temperature ne može se koristiti kao ukrasni kamen.	
Zanimljivosti	Cinabarit se još naziva rumenica. Toplinskom obradom cinabarita dobiva se žarkocrveni pigment zvan cinober.	

REALGAR I AURIPIGMENT

Tip stijene	Spoj minerala	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	REALGAR - Arsenov sulfid As_4S_4 AURIPIGMENT - arsenov(III) sulfid As_2S_3	
Način nastanka	<p>Realgar nastaje kristalizacijom iz termalnih otopina niže temperature, koje su povezane s prodorima magme. Crvene je boje, a prah mu je narančast. Na svjetlosti se raspada i postaje žut, jer prelazi u mineral auripigment. U hidrotermalnim žilama javlja se kao sekundarni mineral zajedno s auripigmentom. Pod tim uvjetima realgar nastaje pretvorbom drugih arsenovih minerala.</p>	
Nalazišta	<p>Slabo zastupljeni minerali. U Hrvatskoj ga ima kod Delnica, kod Vrlike i na Lapadu. Ima ga Italija, Makedonija, Njemačka, Rusija, Rumunjska, Turska, Iran, SAD itd.</p>	
Upotreba	<p>Realgar se koristi kao izvor arsena za kemijsku industriju. Auripigment služi kao pigment i za uništavanje nametnika.</p>	
Zanimljivosti	<p>Realgar je poznati i kao crveni arsenov blistavac. Realgar je otrovan, a ako se rastali i zapali, ispušta vrlo otrovan dim. Auripigment je ime dobio zbog svoje boje slične zlatu. Auripigmentom se trgovalo još u Rimskom carstvu, kao otrov za muhe i za premazivanje vršaka strijela otrovom.</p>	

Tip stijene	Minerali	
Lokacija	Zajača, Srbija	
Sastav	ANTIMONIT - Antimonov(III) sulfid (Sb_2S_3) KALCIT – kalcijev karbonat ($CaCO_3$)	
Način nastanka	Nalazimo ga u u hidrotermalnim žilama zajedno s drugim sulfidima, u naslagama toplih izvora i u vapnencima, upravo zato je i ovaj spoj s kalcitom. Sive je boje i kristalizira rombično.	
Nalazišta	Poznata su značajnija nalazišta antimonita u Kini.	
Upotreba	Antimonit je glavna ruda za dobivanje antimona, koristi se za poboljšanje tvrdoće metalnih legura koje služe za ležaje osovina, zatim u baterijama, za proizvodnju vatrometa i poluvodiča.	
Zanimljivosti	Antimonit je poznat i kao stibnit, Lupus Metallorum i "Antimonov sjajnik", a u Zemljinoj kori ga ima svega 0,2%.	

KOVELIN, HALKOPIRIT I PIRIT

Tip stijene	Skupina minerala	
Lokacija	Bor, Srbija	
Sastav	<p>KOVELIN – CuS, bakrov sulfid HALKOPIRIT – CuFeS_2, sulfid bakra i željeza PIRIT – željezov sulfid</p>	
Način nastanka	<p>Hydrothermal mineralization. Kovelin is a rare sulfide mineral of copper and is usually found as a coating on halkopirit, pyrite...</p>	
Nalazišta	<p>They are found in hydrothermal veins and in a certain number of metamorphic and magmatic rocks. The largest kovelin deposits are in SAD, Austria, Italy, Germany, Russia. In Serbia it is found in Bor. The largest halkopirit deposits are in England and Romania, in the Rodope mountains in Bulgaria, Germany, China, SAD, Mexico, Peru.</p>	
Upotreba	<p>Halkopirit is used in industry as a copper ore. Kovelin is used in crystallography because of its many useful properties.</p>	
Zanimljivosti	<p>Kovelin when immersed in water, automatically changes color from indigo blue to reddish. In some earths halkopirit is called "paunova ruda". One type of mineral is called in different colors, which is very similar to the color of the mineral.</p>	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Trgovska Gora, RH	
Sastav	Željezni sulfid FeS_2	
Način nastanka	<p>Pirit može nastati kristalizacijom magme, hidrotermalnim i pneumatskim procesima te kristalizacijom iz vodenih otopina. Djelovanjem atmosferilija, vode i kisika lako se troši i prelazi u jedan od minerala koji tvore limonit ($\text{Fe}_2\text{O}_3 \cdot x \text{H}_2\text{O}$).</p>	
Nalazišta	<p>Nalazišta piritu nalaze se u državama: Kanada, Španjolska, Meksiko, Peru, Francuska, Italija, Kosovo.</p>	
Upotreba	<p>Pirit se upotrebljava za proizvodnju sumpor dioksida, za upotrebu u industriji papira, proizvodnji sumporne kiseline, itd. Uz samorodni sumpor, pirit je glavni izvor sumpora i njegovih spojeva.</p>	
Zanimljivosti	<p>Ime dolazi od grčke riječi <i>pyr</i>, što znači vatra, zato što pri udarcu stvara iskre. Zbog svoje boje prozvan je „zlato za budale“ ili lažno zlato. U srednjem vijeku alkemičari su vjerovali da se pirit može pretvoriti u zlato.</p>	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Rudna Glava, Srbija	
Sastav	Željezov oksid Fe_3O_4 (ili $\text{FeO} \times \text{Fe}_2\text{O}_3$)	
Način nastanka	Magnetit nastaje pri diferencijaciji magme na oksidnu i silikatnu frakciju. Velike količine magnetita, ali neiskoristive zbog malene koncentracije, nalaze se sitno raspršene u gotovo svim eruptivnim stijenama.	
Nalazišta	Ležišta magnetita u Švedskoj i na Uralu među najbogatijim su ležištima željezne rude na svijetu. Ima ga i u Finskoj, Rumunjskoj, Brazilu, Indiji, Austriji, Italiji. U Hrvatskoj ga ima na Medvednici, u Gorskom Kotaru i Lici.	
Upotreba	Magnetit je važna željezna ruda, koristi se za proizvodnju željeza, posebnih vrsta čelika i elektroda. U medicini se koristi za masažu, u borbi protiv celulita, u liječenju raznih vrsta bolesti.	
Zanimljivosti	Otoka Jabuka u Jadranskom moru je građen od crnih vulkanskih stijena u kojima se nalazi magnetit, zbog kojeg putnički brodovi izbjegavaju plovidbu blizu njega, jer uzrokuje velike smetnje magnetskoj igli na navigacijskim spravama.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Raduša, Makedonija	
Sastav	Kubični mineral iz skupine spinela (Fe,Mg)(Cr,Al) ₂ O ₄	
Način nastanka	Kromit se stvara iz magme rano u procesu kristalizacije. U Zemljinom plaštu nalazi ga se primarno u peridotitu.	
Nalazišta	Poznata nalazišta u Južnoj Africi, Indiji, Kazahstanu, Turskoj, Zimbabveu te u Makedoniji, koja uz Albaniju proizvodi najviše kromita u Europi (glavno nalazište: Raduša na Šar-planini).	
Upotreba	Vrlo je važna ruda za dobivanje kroma. Može se koristiti kao vatrostalni materijal, jer ima visoku toplinsku stabilnost. Vrlo je otporan na kemijska djelovanja i visoku temperaturu.	
Zanimljivosti	Kromit se vrlo često nalazi u željeznim meteoritima. Iz kromita se može dobiti Cr(III) i Cr(VI) obliku. Trovalentni krom je ključan za dobro zdravlje jer je esencijalni element za metabolizam lipida i glukoze, a šesterovalentan krom je izrazito kancerogen.	

HEMATIT SA SIDERITOM

Tip stijene	Spoj minerala	
Lokacija	Ljubija, Bosna	
Sastav	HEMATIT – željezo(III) oksid (Fe_2O_3) SIDERIT - željezo(II) karbonata (FeCO_3)	
Način nastanka	<p>Mineral hematit može nastati magmatski, hidrotermalno, sedimentno i metamorfno. Kontaktno-metasomatski hematit javlja se u metamorfiziranim trakastim željeznim rudama. Tijekom trošenja nastaje iz minerala koji sadrže željezo (magnetit, limonit, siderit).</p>	
Nalazišta	<p>Poznata su nalazišta hematita u: SAD-u, Kanadi, Brazilu, Italiji, Švedskoj, Australiji i Njemačkoj.</p>	
Upotreba	<p>Minerali hematit i siderita najvažniji su sastojci željezovih ruda za proizvodnju željeza, čelika i drugih legura. Magnetit se koristi kao izrazito dobar crveni pigment (zbog netoksičnosti, kemijske stabilnosti, otpornosti na toplinu i UV-zračenje). Koristi se i za izradu nakita te kao abraziv za poliranje nakita i leća.</p>	
Zanimljivosti	<p>Hematit je dobio ime po grčkoj riječi <i>haima</i> (krv) pa ga negdje nazivaju i krvavac ili krvavi kamen. Iako je mineral crne boje kada bi se izdrobio i stavio u vodu, voda bi postala crvena.</p>	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Alinci, Makedonija	
Sastav	Silicijev dioksid, SiO ₂	
Način nastanka	<p>Kvarc se nalazi u sastavu svih vrsta stijena. U magmatskim stijenama kristalizira duboko u magmi te se nalazi u sastavu granita, diorita, granodiorita. Može kristalizirati naglim hlađenjem lave i piroklastičnog materijala, pa je dio riolita ili dacita. Može nastati i kristalizacijom iz hidrotermalne otopine i tad najčešće tvori žile.</p>	
Nalazišta	<p>Najčešći je mineral na Zemlji. U Rusiji se kvarc vadi u Kareliji, kao i na Uralu i Altaju, bogata nalazišta su u Sibiru i na Kavkazu. Mnogo je kvarcnih stijena u Austriji, SAD-u, Madagaskaru, a najcjenjeniji je iz Brazila. U RH su nalazišta u zapadnoj Istri, Moslavini i Slavoniji.</p>	
Upotreba	<p>Koristi se u proizvodnji optičkih instrumenata, u radio prijemnicima i telefonskoj opremi te ultrazvučnim generatorima. Gorski kristali i kvarcni pijesak koriste se u industriji stakla i keramike, u proizvodnji kvarcnih vatrostalnih materijala i kvarcnog stakla. Koristi se i za izradu nakita i ukrasnih predmeta.</p>	
Zanimljivosti	<p>Postoje različite verzije kvarca, neke od njih su drago i poludrago kamenje. Ovisno o boji koju poprima razlikuju se: prozirac (bezbojni i prozirni kristali), mliječnjak (bijeli), ametist (ljubičasti kristal kvarca), citrin (žuti), ružičnjak (rozi), safir (plavi), čađavac (smeđi) i morion (crni) i još mnogi drugi.</p>	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Očura, Lepoglava, RH	
Sastav	Silicijev dioksid sa promjenjivom količinom od (obično 3-8 %) vezane vode $\text{SiO}_2 \times n\text{H}_2\text{O}$	
Način nastanka	Tipičan je mineral kore trošenja. Nastaje i sedimentno, organogeno ili taloženjem iz hladnih otopina, kao i magmatski, tj. iz toplih otopina.	
Nalazišta	Najcjenjeniji opali su iz Australije (95% svjetske proizvodnje), Meksiko (4%), Brazil, Etiopija, Mali.	
Upotreba	Od dragog opala (ako pokazuje promjenjivu međuigru unutarnjih boja) izrađuje se vrlo vrijedan nakit. Od običnog opala ne radi se nakit, ali se koristi u proizvodnji brusnih proizvoda, izolacijskog pribora, specijalne keramike, kao punilo i kao sredstvo za filtriranje.	
Zanimljivosti	Opal ima malu tvrdoću i veliku krtošću. Radi toga se lako razmrvi i slomi i njegova površina brzo postane izgrebena i brzo izgubi sjaj. Svakako opalu štete različite kemikalije u svakodnevnoj upotrebi. Nakit s opalima treba čuvati i povremeno ga oprati u toploj sapunici, dobro isprati vodom i potom posušiti.	

Tip stijene	Minerali	
Lokacija	Vareš, Bosna	
Sastav	LIMONIT – željezna ruda, sastoji se od getita, hidrohematita i lepidokrokita. GETIT - modifikacija prirodnoga željeznog hidroksida, $\text{FeO}(\text{OH})$, bruto-formule $\text{Fe}_2\text{O}_3 \cdot \text{H}_2\text{O}$	
Način nastanka	Limonit nastaje oksidacijskim raspadanjem primarnih minerala poput piritu, sideritu, magnetitu, željezovitih silikata. Iz koloidnih otopina istaloženi gel prelazi starenjem ili blagom metamorfozom, potpuno ili djelomično u mineralne faze. Getit je jedan od sastojaka limonita.	
Nalazišta	Ljubljana (Slovenija), Njemačka, Rusija, Mađarska, Španjolska, SAD. U Hrvatskoj ga ima ponešto na Kordunu i Banovini.	
Upotreba	Limonit je vrlo važna ruda za dobivanje željeza. Koristi se i za dobivanje boja i pigmenta za zidove, kao i za bojanje tekstila.	
Zanimljivosti	Za getit se kaže da je mineral duhovnog fokusa, vjeruje se da pomaže da se uvidi božanski znak u svakodnevnom životu. Limonit je na glasu da daje snagu volje onim ljudima koji imaju puno energije i snage, ali koji se ne znaju organizirati kako bi ostvarili svoje ciljeve. Također je mineral koji služi za duhovnu smirenost i uspijeva kanalizirati energije onoliko koliko korisnik želi.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Tušanj, BiH	
Sastav	Natrijev klorid (NaCl)	
Način nastanka	<p>Halit je hidatogeni mineral sedimentnog postanka. Velike količine dobivaju se isparavanjem iz prirodnih ili umjetnih bazena s morskom vodom. Halit se može nataložiti i iz slanih izvora, koji izbijaju iz Zemljine unutrašnjosti na površinu.</p>	
Nalazišta	<p>Austrija, Njemačka, Poljska (Wieliczka), Španjolska, Italija, Bosna i Hercegovina. U Hrvatskoj Nin, Pag, Ston.</p>	
Upotreba	<p>Upotrebljava se za konzerviranje hrane, za proizvodnju umjetnih gnojiva, sapuna (kaustična soda), kod obrade kože.</p>	
Zanimljivosti	<p>Himalajska sol je najčišća sol na Zemlji. Podrijetlom je iz pramora, nezagađenog ekosustava staroga više od 250 milijuna godina. Sadrži 84 minerala i elementa u istom omjeru u kojem se nalaze i u ljudskom organizmu – pomaže tijelu i živčanome sustavu postizanje ravnoteže i pomlađujućeg je učinka.</p>	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Ravnaja, Krupanj, Srbija	
Sastav	Kalcijev fluorid CaF_2	
Način nastanka	<p>Nastaje hidrotermalno i pneumatolitno. Najrašireniji je mineral fluora, ima ga u hidrotermalnim žilama, gdje je udružen sa sulfidima. Može ga se naći u sedimentima i vrućim izvorima.</p>	
Nalazišta	<p>USA, Engleska, Italija, Njemačka, Mađarska, Poljska, Češka, Norveška, Švicarska, Peru, Meksiko, Kina</p>	
Upotreba	<p>Upotrebljava se u proizvodnji keramike, optičkog stakla i kod taljenja željeza. Najljepši primjerci koriste se u proizvodnji nakita i ukrasnih predmeta. Služi kao geološki termometar jer kod nižih temperatura nastaju kristali heksaedarskog habitusa, a na višim oktaedarskog.</p>	
Zanimljivosti	<p>Vjerovalo se da fluorit ima mistične moći koje su povezane sa višim planovima, da je pojačivač, naročito u svojoj prirodnoj formi i da sadrži ljekovitu svjetlost i kanaliziranu mudrost naprednih učitelja koji žive u višim sferama.</p>	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Beu Jaber, Tunis	
Sastav	Kalcijev karbonat CaCO_3	
Način nastanka	<p>Najveća masa kalcita je sedimentnog postanka. Te sedimentne stijene zovu se vapnenci. Stijena metamorfog postanka koja sadrži krupnija zrnca kalcita je mramor.</p>	
Nalazišta	<p>Često je zastupljen mineral i ima ga gotovo u svakoj zemlji. U Hrvatskoj izgrađuje ogromne mase karbonatnog i vapnenačkog gorja – Dinaride. Poznati su ružičasti minerali kalcita u mramoru iz Carrare. Kemijski čist kalcit poznat je kao islandski dvolomac.</p>	
Upotreba	<p>Kemijski čisti kristali upotrebljavaju se za proizvodnju optičke opreme i nakita. Upotrebljava se i kao ukrasni kamen. Primjena mu je u građevinarstvu i kemijskoj industriji.</p>	
Zanimljivosti	<p>Islandski dvolomac je proziran i bezbojan, ima znatan dvolom svjetlosti što znači da se kroz deblju pločicu vidi se sve dvostruko.</p>	

Tip stijene	Skupina minerala	
Lokacija	Umag, Istra, RH	
Sastav	Kalcijev karbonat CaCO_3	
Način nastanka	Najveća masa kalcita je sedimentnog postanka. Te sedimentne stijene zovu se vapnenci. Stijena metamorfnog postanka koja sadrži krupnija zrnca kalcita je mramor.	
Nalazišta	Često je zastupljen mineral i ima ga gotovo u svakoj zemlji. U Hrvatskoj izgrađuje ogromne mase karbonatnog i vapnenačkog gorja – Dinaride. Poznati su ružičasti minerali kalcita u mramoru iz Carrare. Kemijski čist kalcit poznat je kao islandski dvolomac.	
Upotreba	Kemijski čisti kristali upotrebljavaju se za proizvodnju optičke opreme i nakita. Upotrebljava se i kao ukrasni kamen. Primjena mu je u građevinarstvu i kemijskoj industriji.	
Zanimljivosti	Druza (prevedeno s njemačkog Druse znači "četka") je skup sraslih kristala. Međutim, ne smatraju se svi kristalni međurastovi družama. Pod družom se obično podrazumijevaju međusobno urali kristali nasumično smješteni na istoj bazi.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Goleš, Kosmet	
Sastav	Magnezijev karbonat $MgCO_3$	
Način nastanka	Nastaje alteracijom magnezijevih silikatnih minerala, osobito olivina, ili metasomatozom vapnenca i dolomita, a tvori proslojke u metamorfitima ili sedimentna ležišta.	
Nalazišta	Najveća su mu nalazišta u Štajerskoj i Koroškoj (Radenthein), u SAD-u, Kanadi, Norveškoj i Grčkoj.	
Upotreba	Služi za proizvodnju vatrostalnoga cementa i za dobivanje drugih magnezijevih spojeva.	
Zanimljivosti	Southeastern Pomo Indijanci su živjeli blizu nalazišta bijelog magnezita pa su ga u kombinaciji sa školjkama koristili za izradu perli, a služile su kao novac kod Indijanaca sjeverne središnje Kalifornije.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Bakovići, BiH	
Sastav	Željezo(II) karbonat FeCO_3	
Način nastanka	<p>Nastaje kao bijeli talog dodatkom otopine alkalijskog karbonata otopini koja sadrži sol dvovalentnog željeza. Talog tamni djelovanjem kisika iz zraka.</p> <p>Najrašireniji u sedimentnim stijenama gdje je uglavnom biogenog podrijetla, također se nalazi u hidrotermalnim žilama, metamorfnim stijenama, a rijetko i u pegmatitima.</p>	
Nalazišta	<p>Siderit je uobičajeni mineral i nalazi se širom svijeta. U Hrvatskoj – Samoborsko gorje, Medvednica, Petrova gora, Zrinska gora.</p>	
Upotreba	<p>Koristi se kao željezna ruda, za proizvodnju crvene i smeđe boje.</p>	
Zanimljivosti	<p>Kako atmosferskim trošenjem lako prelazi u limonit, sideritska su rudišta na površini često pokrivena naslagom limonita tzv. željeznim šeširo. Gljive poput Lichenothelia mogu oksidirati željezo kako bi proizvele siderit, koji je tada biomineral.</p>	

SIDERIT, GALENIT, KALCIT

Tip stijene	Skupina minerala	
Lokacija	Krešovo, BiH	
Sastav	<p>SIDERIT - Željezo(II) karbonat (FeCO_3)</p> <p>GALENIT - Olovo-sulfid (PbS)</p> <p>KALCIT - Kalcijev karbonat (CaCO_3)</p>	
Način nastanka	Svaki od minerala opisan je zasebno. Zajedno su minerali najvjerojatnije nastali kristalizacijom iz hidrotermalne tekućine i zbog toga se nalaze u skupini.	
Nalazišta	Nema pravilnih nalazišta.	
Upotreba	Kao skupina minerala nemaju značajniju upotrebu. Svaki mineral pojedinačno ima opisanu i upotrebu.	
Zanimljivosti	Kod ovakvog spoja minerala u rudi minerali s metalnom komponentom su poželjni sastojak, a kalcit bi se smatrao jalovinom.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Bor, Srbija	
Sastav	Bazični bakrov karbonat, $\text{CuCO}_3 \cdot \text{Cu(OH)}_2$	
Način nastanka	Može nastati iz vode koje sadrže bakreni sulfid ili oksidacijom sulfidnih bakrenih minerala. Malahit nastaje i djelovanjem atmosferilija na stare bakrene krovove ili oluke.	
Nalazišta	Poznata nalazišta u Engleskoj (Cornwall), u Rusiji (na Uralu), u SAD-u (Arizona), Australiji, DR Kongu, na Sinaju.	
Upotreba	Koristi se za izradu nakita i dekorativnih predmeta.	
Zanimljivosti	Malahit ili gorsko zelenilo vjerojatno je jedan od najstarijih pigmenata prirodnog podrijetla dobiven mljevenjem istoimenog minerala u prah, upotrebljavao se još u starom Egiptu i Rimu za oslikavanje zidova, u Egiptu i kao šminka.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Zadar, RH	
Sastav	Bezvodni kalcijev sulfat CaSO_4	
Način nastanka	Nastaje kristalizacijom iz slanih voda (mora) evaporacijom pri visokom salinitetu ako je temperatura iznad $40\text{ }^\circ\text{C}$.	
Nalazišta	Europska nalazišta su u Austriji, Njemačkoj, Italiji, Švicarskoj. Neki od najljepših anhidrita na tržištu su svijetlo plave boje iz Meksika. Ima ga i u Kanadi, Brazilu, SAD-u.	
Upotreba	Upotrebljava se kao punilo papira, u proizvodnji cementa, sumporne kiseline, umjetnih gnojiva te za izradbu veziva.	
Zanimljivosti	Ime prema grčkoj riječi <i>anhidros</i> što znači bez vode. Primjerci anhidrita u zbirci se također mogu promijeniti u gips ako se čuvaju u vlažnim uvjetima tijekom dužeg vremenskog razdoblja.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Mrzle Vodice, RH	
Sastav	BaSO ₄ - barijev-sulfat (barit je osnovna ruda barija)	
Način nastanka	<p>Barit nastaje sedimentno, hidrotermalno ili kao mineral kore trošenja. Kristalizira u rompskom sustavu. Vrlo često dolazi u hidrotermalnim žilama pri raznim temperaturama odlaganja.</p>	
Nalazišta	<p>Barit je vrlo čest mineral - SAD, Alžir, Meksiko, Češka, Italija, Peru, Indija, Bosna i Hercegovina; u Hrvatskoj - Topusko, Lika, Gorski Kotar, kamenolom Donje Orešje u Medvednici, okolica Mrzle Vodice.</p>	
Upotreba	<p>Koristi se za dobivanje barija. U širokoj je upotrebi za zvučnu izolaciju (građevinarstvo i plastika), frikcijske elemente, kočione obloge, naftne bušotine, podne premaze, kitove, mase za brtve i fuge, za izradu bijelog pigmenta boja i lakova, betona, žbuke, gume. Barit se koristi u medicini za zaštitu od rendgenskog zračenja.</p>	
Zanimljivosti	<p>Barit se još naziva i težac zbog velike gustoće. Nije topljiv u vodi i kiselinama. Žbuka koja nastaje upotrebom barita ne propušta rendgensko zračenje.</p>	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Selečka planina, Makedonija	
Sastav	Aluminijev silikat, Al_2SiO_5	
Način nastanka	Metamorfni mineral vezan za visoke tlakove, tipični mineral u škriljancima. Nalazi se i u metamorfnim pegmatitima i/ili sedimentnim stijenama koje su bogate aluminijem.	
Nalazišta	Brazil, SAD, Švicarska, Srbija, Rusija, Indija, Kenija.	
Upotreba	Najčešće se upotrebljava za izradbu vatrostalnog materijala, a koristi se i kao geobarometar.	
Zanimljivosti	Disten je poznat još i pod nazivom kijanit. Koristi se i kao dragi kamen, iako je takva upotreba ograničena njegovim anizotropizmom i savršenom kalavošću.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Kajmakčalan, Makedonija	
Sastav	Disten i kvarc	
Način nastanka	Dio metamorfne stijene, spoj distena nastalog pod visokim tlakom uklopljenog u kvarc, budući da se disten vrlo lako nalazi uz kvarcne žile.	
Nalazišta	Sastavni je dio mnogih metamornih stijena. Disten u većim količinama nalazimo u Brazilu, Sjevernoj Karolini, SAD, Švicarskoj, Rusiji, Srbiji, Indiji i Keniji.	
Upotreba	Primarno se koristi kao vatrostalni materijal te u keramičkoj industriji, za izradu razne porculanske robe, uključujući i posuđa. Koristi se i kao električni izolator te kao abraziv.	
Zanimljivosti	Drugi naziv za disten je kijanit.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Mala Kopa, Pohorje, Slovenija	
Sastav	Kalcijev-aluminijev-željezni-silikat, $\text{Ca}_2(\text{Al}, \text{Fe})_3(\text{O} \text{SiO}_4 \text{Si}_2\text{O}_7 \text{OH})$	
Način nastanka	Nastao dinamskom kontaktnom ili hidrotermalnom metamorfozom. Također je produkt hidrotermalnih alteracija različitih minerala koji grade magmatske stijene.	
Nalazišta	Nalazišta epidota ima u Italiji, Njemačkoj, Austriji, Francuskoj, Norveškoj, Brazilu i na Aljasci. U Hrvatskoj ga ima na Zagrebačkoj gori.	
Upotreba	Kao drago kamenje, a stijene s epidotom rabe se kao ukrasno kamenje za izradu nakita i dekorativnih predmeta.	
Zanimljivosti	Epidot je glavni sastojak metamorfne stijene naziva unakit. Unakit je stijena vrlo zanimljivog izgleda sastavljena od ružičastog ortoklasa, zelenog epidota i bezbojnog kvarca.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	ENSTATIT - $Mg_2[Si_2O_6]$	
Način nastanka	Enstatit je česti mineral u magmatskim i metamorfnim stijenama i meteoritima, esencijalni je mineral peridotita i piroksenita unutar Zemljina plašta.	
Nalazišta	Izolirani kristali su rijetki, ali je osnovni sastojak raznih tipova magmatskih i metamorfnih stijena.	
Upotreba	Smaragdno-zeleni enstatit se brusi se kao dragi kamen.	
Zanimljivosti	Enstatit je jedan od rijetkih minerala silikatnog sastava koji su uočeni u kristalnom obliku izvan Sunčevog sustava, osobito oko evoluiranih zvijezda i planetarnih maglica.	

HEDENBERGIT I TITANIT

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Kišelevec, Papuk, RH	
Sastav	<p>HEDENBERGIT - kalcijsko-željezoviti silikatni mineral $\text{CaFeSi}_2\text{O}_6$</p> <p>TITANIT - silikat kalcija i titanija, $\text{CaTi}[\text{O}/\text{SiO}_4]$</p>	
Način nastanka	<p>Hedenbergit je iz grupe piroksena, nalazimo ga u nekim metamorfittima, osobito kontaktno-metamorfnim stijenama i skarnovima. Ima ga i u magmatskim stijenama te u rudnim tijelima.</p>	
Nalazišta	<p>Hedenbergit: Nordmark u Švedskoj, Broken Hill (Australija), regiju Fresno u Kaliforniji te Franklin u New Jerseyu (SAD), otok Elbu i Toscanu (Italija), a ležišta ima i u Kazahstanu. Titanit: Pakistan, Italiju, Rusiju (Karelija, Ural, Ilmen), Kinu, Brazil, Kanada, SAD.</p>	
Upotreba	<p>Veliki kristali hedenbergita su neuobičajeni i zanimljivi su sakupljačima minerala. Titanit je u većim koncentracijama dobar izvor titana, od njega se dobiva titan-oksid.</p>	
Zanimljivosti	<p>Ime je dobio 1819. godine po M.A. Ludwigu Hedenbergu, istraživaču koji je prvi definirao hedenbergit kao mineral. Prozirni oblici titanita pokazuju svojstvo trikroizma, (tri boje ovisno o boji drugog tijela).</p>	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Dren – Boula, Makedonija	
Sastav	$(Ca,Na)_{2-3}(Mg,Fe,Al)_5(Al,Si)_8O_{22}(OH,F)_2$	
Način nastanka	<p>Hornblenda je naziv koji se koristi za brojne amfibolne minerale tamne boje koji su varijante različitog sastava sa sličnim fizičkim svojstvima koji se ne mogu međusobno razlikovati bez laboratorijske analize.</p>	
Nalazišta	<p>Vrlo je čest sastojak mnogih magmatskih i metamornih stijena.</p>	
Upotreba	<p>Mineral sam po sebi nema neku značajnu upotrebu, ali glavni je sastojak amfibolita pa se može uzeti upotreba te stijene u graditeljstvu. Također, hornblenda se koristi za procjenu dubine kristalizacije plutonskih stijena, gdje se analizira udio aluminija (što je više aluminija veća je dubina kristalizacije).</p>	
Zanimljivosti	<p>Riječ hornblende izvedena je iz njemačkog Horn ('rog') i blende ('prevariti'), u aluziji na izgled sličan rudnim mineralima koji sadrže metal.</p>	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Dren – Boula, Makedonija	
Sastav	$(\text{Ca,Na})_{2-3}(\text{Mg,Fe,Al})_5(\text{Al,Si})_8\text{O}_{22}(\text{OH,F})_2$	
Način nastanka	Hornblenda je naziv koji se koristi za brojne amfibolne minerale tamne boje koji su varijante različitog sastava sa sličnim fizičkim svojstvima koji se ne mogu međusobno razlikovati bez laboratorijske analize.	
Nalazišta	Vrlo je čest sastojak mnogih magmatskih i metamornih stijena.	
Upotreba	Mineral sam po sebi nema neku značajnu upotrebu, ali glavni je sastojak amfibolita pa se može uzeti upotreba te stijene u graditeljstvu. Također, hornblenda se koristi za procjenu dubine kristalizacije plutonskih stijena, gdje se analizira udio aluminija (što je više aluminija veća je dubina kristalizacije).	
Zanimljivosti	Riječ hornblende izvedena je iz njemačkog Horn ('rog') i blende ('prevariti'), u aluziji na izgled sličan rudnim mineralima koji sadrže metal.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Hidratizirani filosilikatni mineral aluminija i kalija $KAl_2(AlSi_3O_{10})(F,OH)_2$	
Način nastanka	Spada u skupinu tinjaca ili liskuna. Uglavnom nastaje magmatski, kristalizacijom iz magme, a ponekad i metamorfno.	
Nalazišta	Nalazište: Norveška, Rusija, SAD, Indija, Austrija, Makedonija, Njemačka.	
Upotreba	Upotrebljava se za proizvodnju toplinsko i elektroizolacijskog pribra te u proizvodnji automobilskih guma, lakova, keramike... Od velikih ploča muskovita izrađuju se stakla koja moraju izdržati visoku temperaturu (rusko staklo). Upotrebljava ih se i u izgradnji svemirskih brodova.	
Zanimljivosti	Naziv muskovit dolazi od <i>Muscovy-glass</i> , imena danog mineralu u Engleskoj u 16. st. zbog njegove upotrebe u srednjovjekovnoj Rusiji (Moskovija) kao jeftinija alternativa staklu na prozorima.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Pohorje, Slovenija	
Sastav	Filosilikat $(\text{Mg,Fe,Al})_3[(\text{OH})_2(\text{Si,Al})_4\text{O}_{10}] \cdot (\text{Mg,Fe,Al})_3(\text{OH})_6$	
Način nastanka	Vezani su uz niskotemperaturne alteracije feromagnezijskih minerala (olivini, granati, pirokseni, biotit), koju prati pojava ilmenita i magnetita. Javlja se i u metamorfittima - kloritni škriljevci (tamo je glavni sastojak).	
Nalazišta	Vrlo raširen mineral, nalazi se u magmatskim, sedimentnim i metamorfnim stijenama po čitavoj Zemlji.	
Upotreba	Klorit nema nikakvu specifičnu industrijsku upotrebu od bilo kakve važnosti. Neke vrste stijena koje sadrže klorit, kao što je kloritni škriljac, imaju manju dekorativnu upotrebu ili kao građevinski kamen. Međutim, klorit je uobičajeni mineral u glini, koji ima veliki broj namjena.	
Zanimljivosti	Klorit se smatra mineralom glina. To je glineni mineral koji ne bubri, jer se voda ne adsorbira u međuslojnim prostorima i ima relativno nizak kapacitet kationske izmjene.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Bosansko Petrovo Selo, BiH	
Sastav	Bazični magnezijev silikat formule $Mg_3Si_2O_5(OH)_4$	
Način nastanka	Serpentin je nastao metamorfozom olivina i drugih magnezijevih silikata koji ne sadrže aluminij.	
Nalazišta	Serpentinski azbest ima najveća nalazišta u Kanadi (Québec) i na Uralu. U BiH iskorištavala su se rudna ležišta kod Bosanskog Petrovog Sela.	
Upotreba	Rabe se za izradu vatrozaštitne odjeće, izolacijskog materijala i obloga kočnica.	
Zanimljivosti	Naziv azbest potječe iz starogrčkog jezika <i>asbestos</i> što u prijevodu znači vječito, neuništivo. Sitna vlakna prilikom udisanja mogu se ugnijezditi u plućnom tkivu gdje mogu izazvati rak.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Izvor, Makedonija	
Sastav	Hidratizirani magnezijski silikat $Mg_3Si_4O_{10}(OH)_2$	
Način nastanka	Talk je metamorfni mineral koji nastaje metamorfozom serpentina, pirkosena, amfibola ili olivina u prisutnosti ugljikovog dioksida i vode. Talk se može stvoriti i reakcijom između dolomita i silikata. Talk može nastati i reakcijom magnezijskih klorita i kvarca u plavim škrljicima i eklogitima.	
Nalazišta	Nalazišta talka ima u zapadnom SAD-u te zapadnim Alpama. Također ima određenih pojava u Himalajima.	
Upotreba	Talk se koristi u mnogim industrijama kao što su industrija papira, boja, guma, hrane, kablova, a jako je poznata upotreba talka u kozmetici, farmaciji i keramici. Košarkaši koriste talk da bi im ruke ostale suhe. Krojačka kređa je ustvari talk, a koristi se i za zavarivanje.	
Zanimljivosti	Talk se još naziva i milovka i na Mohsovoj skali je na broju 1, što znači da je od deset Mohsovih minerala on najmekši.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Točak, Papuk, RH	
Sastav	Kalijev alumosilikat $KAlSi_3O_8$	
Način nastanka	<p>Ortoklas nastaje kristalizacijom iz magme, pa je vrlo čest u magmatskim stijenama. Dolazi i u kristalastim škriljercima. Ortoklas nije stabilan; djelovanjem tlaka, povišene temperature i niskohidrotermalnih procesa prelazi u sericit, a djelovanjem atmosferilija i hidrotermalnih procesa uz normalne uvjete u kaolin.</p>	
Nalazišta	<p>Ortoklas je uobičajeni sastojak većine granita i drugih magmatskih stijena i često tvori velike kristale u pegmatitu pa ga se može naći posvuda po Zemlji.</p>	
Upotreba	<p>Važan je mineral u keramičkoj industriji, osobito za proizvodnju glazura, a amazonit služi za izradbu ukrasnih predmeta.</p>	
Zanimljivosti	<p>Poznat je pod nazivom kalijev feldspat. NASA-in rover Curiosity otkrio je visoke razine ortoklasa u marsovskim pješčenjacima što ukazuje na to da su neke marsovske stijene možda doživjele složene geološke procese, poput opetovanog taljenja.</p>	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Nepoznata	
Sastav	Aluminij, natrij, kisik i silicij $\text{Na}[\text{AlSi}_3\text{O}_8]$	
Način nastanka	Albit spada u skupinu plagioklasa, nastaje iz magme ili lave u intruzivnim ili efuzivnim magmatskim stijenama. Albit je posljednji od plagioklasnih feldspata koji kristalizira. Također se može formirati u hidrotermalnim venama (u blizini vulkana).	
Nalazišta	S obzirom da je jedan od posljednjih plagioklasnih feldspata koji kristalizira, može ga se naći među rjeđim mineralima, najčešće u okolici vulkana.	
Upotreba	Upotrebljava se u proizvodnji stakla, keramike, nakita i žbuke, ali njegova primarna geološka važnost je kao mineral koji stvara stijene.	
Zanimljivosti	Albit je poznat i kao natrijski feldspat.	

Tip stijene	Spoj minerala	
Lokacija	Hrmzali, Makedonija	
Sastav	ALBIT - Aluminij, natrij, kisik i silicij $\text{Na}[\text{AlSi}_3\text{O}_8]$ KVARC – SiO_2	
Način nastanka	Albit nastaje iz magme ili lave u intruzivnim ili efuzivnim magmatskim stijenama. Albit je posljednji od plagioklasnih feldspata koji kristalizira. Također se može formirati u hidrotermalnim žilama (u blizini vulkana). Na isti način može doći do sraštanja s kvarcom.	
Nalazišta	S obzirom da je albit jedan od posljednjih plagioklasnih feldspata koji kristalizira, može ga se naći među rjeđim mineralima, najčešće u okolici vulkana.	
Upotreba	Spoj kao spoj nema značajnu specifičnu upotrebu.	
Zanimljivosti	Albit je poznat i kao natrijski feldspat. Albit je posljednji od plagioklasnih feldspata koji kristalizira.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Madagaskar	
Sastav	Oksidi silicija, aluminija, kalcija, natrija (Na,Ca)(Al,Si) ₄ O ₈	
Način nastanka	Najčešće nastaje kristalizacijom magme, a spada u feldspate (najveće skupine minerala na zemlji) i to u skupinu plagioklasa. Nalazi ga se u magmatskim stijenama, ponekad u metamorfnim.	
Nalazišta	Poznata su nalazišta u: Kanadi, Finskoj, Norveškoj, na Madagaskaru te u Meksiku. Na Siciliji se mogu naći izraženi kristali labradorita u pepelu i lavi vulkana Etna.	
Upotreba	Obrađuje se za nakit i od njega se izrađuju razni ukrasni predmeti.	
Zanimljivosti	Ime je dobio po otoku Labrador u Kanadi i često ga se povezuje s drevnim magijskim i religijskim praksama. U zemljama na sjeveru se kaže da je takvog sjaja zato jer je pao sa Aurore Borealis.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Sivec kod Prilepa, Makedonija	
Sastav	Kristalni oblik aluminijevog oksida Al_2O_3 s tragovima željeza (smeđi), mangana (rozi), titana (plavi) i kroma (crveni)	
Način nastanka	Korund kristalizira u aluminijevim prezasićenim eruptivima, u metamorfnim stijenama, metamorfoziranim boksitima i u mnogobrojnim nanosima gdje stijena sadrži veliku količinu glinice, dok bi silicij trebao biti u nedostatku.	
Nalazišta	Najveća nalazišta korunda su u Aziji. Posebno je zanimljivo područje tzv. četverokuta, koji uključuje Tajland, Mijanmar, Indiju i Šri Lanku. Ima ih i u Turskoj, Grčkoj i Norveškoj te u Tanzaniji i Australiji gdje su poznati crni korundi. Značajna nalazišta su i u SAD-u i Kanadi.	
Upotreba	Obrađuje se za nakit i od njega se izrađuju razni ukrasni predmeti. Zbog velike tvrdoće koristi se kao abrazivni materijal na gotovo svemu, od brusnog papira do velikih mašina za obradu metala, plastike i drveta.	
Zanimljivosti	Na Mohsovoj skali se nalazi pod brojem 9 što znači da je na toj skali drugi najtvrdi mineral poslije dijamanta. Crveni korund naziva se još rubin, a plavi korund je poznat pod nazivom safir. Lijepi su rubini skuplji od dijamanta.	

BRONCIT U SERPENTINITU

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Pohorje, Slovenija	
Sastav	BRONCIT – silikat iz skupine piroksena koji ima 5 do 15 % FeO	
Način nastanka	Serpentinit je metamorfna stijena koja nastaje alteracijom feromagnezijskih minerala olivina i piroksena. Broncitet kristalizira u kratkim prizmatским formama, a izrazito je kalavi smjerom ploha osnovne vertikalne prizme. Najčešće nastaje u bazičnim i ultrabazičnim stijenama.	
Nalazišta	Poznata su nalazišta broncита u Indiji, Kini, Brazilu i Rusiji.	
Upotreba	Broncitet se brusi i polira za izradu nakita i raznih ukrasnih predmeta.	
Zanimljivosti	Naziv je dobio po bronci, jer se odlikuje brončanim sjajem.	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Kreševo, Bosna	
Sastav	Arsenov sulfid As_4S_4	
Način nastanka	<p>Nastaje kristalizacijom iz termalnih otopina niže temperature, koje su povezane s prodorima magme. Crvene je boje, a prah mu je narančast. Na svjetlosti se raspada i postaje žut, jer prelazi u mineral auripigment. U hidrotermalnim žilama javlja se kao sekundarni mineral zajedno s auripigmentom. Pod tim uvjetima realgar nastaje rastvaranjem drugih arsenovih minerala.</p>	
Nalazišta	<p>Slabo zastupljeni mineral. U Hrvatskoj ga ima kod Delnica, kod Vrlike i na Lapadu. Ima ga u manjoj količini u Bosni, Italiji, Makedoniji, Njemačkoj, Rusiji, Rumunjskoj...</p>	
Upotreba	<p>Realgar se koristi kao izvor arsena za kemijsku industriju.</p>	
Zanimljivosti	<p>Realgar je korišten još u antičkom dobu. Iako je vrlo otrovan, upotrebljavao se sve do 18. stoljeća, a tada je za slikarstvo zamijenjen kadmijevim pigmentima.</p>	

Tip stijene	Mineral	
Lokacija	Kreševo, Bosna	
Sastav	Arsenov (III) sulfid, As_2S_3	
Način nastanka	Nastaje u vulkanskim fumarolima, niskotemperaturnim hidrotermalnim venama i vrućim izvorima, a nastaje i sublimacijom i kao nusprodukt raspadanja drugog minerala arsena, realgara.	
Nalazišta	Slabo zastupljeni mineral. U Hrvatskoj ga ima kod Delnica, kod Vrljke i na Lapadu. Ima ga u manjoj količini u Bosni, Italiji, Makedoniji, Njemačkoj, Rusiji, Rumunjskoj...	
Upotreba	Auripigment služi kao pigment i za uništavanje nametnika.	
Zanimljivosti	Stoljećima se auripigment koristio kao pigment u slikarstvu, ali je bio izrazito otrovan i nepostojan. Zbog svoje upečatljive boje bio je zanimljiv alkemičarima koji su tražili način da iz njega dobiju zlato. Također je pronađen u zidnim ukrasima Tutankamonove grobnice i u drevnim egipatskim svitcima te na zidovima Taj Mahala.	